BİNBİR GECE MASALLARI-1

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ

Eskiden uzun kış gecelerinde bir tandırın etrafında halelenen ev halkı; nine, anne, baba ve çocuklar; irfan abidesi yaşlı ve bilge adamın anlattıklarını büyük bir merak ve hayranlıkla dinlerlerdi. Bu insanlar ömürleri boyunca göremeyecekleri masal kahramanlarını ve masalımsı ögeleri -padişahları, vezirleri, sarayları, cinleri, perileri, büyücüleri, cadıları...- hayal ederler, kimi zaman kendilerini onların yerine koyar ve derin bir ah çekerler, kimi zaman kötülerin yaptıkları karşısında hayıflanırlardı.

İşte bu insanların böylesine büyülendikleri, büyük bir heyecanla dinledikleri, devamını merak ettikleri bu masalları, yani uzun kış gecelerinin süsünü, yani "Binbir Gece Masalları"nı harmanlayarak, sizlere bir demet sunmaya karar verdik.

Bunu yaparken öncelikli hedefimiz eski insanların yediden yetmişe sevdikleri ve bir türlü kopamadıkları bu masalları günümüz okuyucusunun, özellikle de gençlerin dikkatine yeniden arz etmektir.

Kimbilir belki de Binbir Gece Masalları bizleri

geçmişin o büyülü ve sırlarla dolu dünyasına çeker de yeniden hayal etmeye, saf ve temiz masal alemlerini keşfetmeye başlarız. Her şeyden de öte bu masallardaki saflık ve çocuksuluk sayesinde gönlümüzü, onun derinliklerini, oradaki saflığı, güzelliği ve çocuksuluğu keşfedebiliriz. Bizler çalışmamıza bu duygu ve düşüncelerle başladık. İnşallah eser umduğumuz faydayı sağlar.

Neslihan ÇETİNDAĞ
Nisan 2004

MASALIN MASALI

Eski tarihçilerin anlattıklarına göre, bir zamanlar Şahzaman ve Şehriyâr isminde iki kardeş padişah varmış. Bu padişahlardan Şahzaman; Semerkant; Şehriyâr ise Sâsânî hükümdarıymış. Bu padişahların her ikisinin de eşi kendilerine ihanet etmiş ve büyük birer suç işlemişlerdir. Bu hükümdarlardan Şehriyâr çok sinirlenmiş ve hemencecik eşinin boynunu vurdurmuştur. Fakat hırsını alamamış, dünyadaki bütün kadınların hepsinin aynı suçu işlediğini sanarak çok korkunç bir karar vermiştir:

Bu karara göre her gün bir kızla evlenecek ve ertesi sabah da gün doğarken ilk karısı gibi onların da boynunu vurduracaktır. Padişahın bu kararını uygulamaya koyması üzerine birkaç yıl içinde başı kesilmemiş hemen hemen bir tek kibar ve asil aile kızı kalmamış. Bütün insanlar mateme bürünmüş.

Bu hükümdarın vezirinin de iki güzel kızı varmış. Büyüğünün adı Şehrâzât, küçüğünün adı Dinarzât imiş. Şehrâzât çok duygulu ve çok zeki bir kızmış. Ne okusa, ne işitse hemen aklında tutar ve bunlara kendi hayalinden de birçok renkli şeyler katıp süsleyerek insanı hayran edecek bir dille anlatırmış.

Anlattığı masallarla herkesi büyülermiş.

Ve nihayet bu kız evlenme çağına geldiğinde babasına çok şaşırtıcı ve tüyler ürpertici bir teklifte bulunmuş:

–Babacığım ben padişahla evlenmek istiyorum, demiş.

Vezir olan babası:

–Aman evlâdım sana nasıl kıyarım? Boynunun vurulmasına nasıl razı olurum, demiş ve kızını bu arzusundan vazgeçirmeye çalışmış. Fakat Şehrâzât, kararlı bir şekilde ve babasına:

–Ya ben de öleceğim, yahut sağ kalan bütün kızların hayatını kurtaracağım, demiş.

Babası Şehrâzâtın dediğinden bir şey anlamamış. Şehrâzât babasını temin ederek:

–Merak etme babacığım, göreceksin, ne ben öleceğim ne başka kızlar ölecek. Padişahı oyuna getirerek, boynuma inecek olan kılıcı daima ertesi güne ve ertesi günden de sonu gelmeyecek olan başka günlere atacağım. Böylelikle bir gün emelime kavuşacağım ve bütün genç kızları kurtaracağım, demiş.

Bunun üzerine Şehrâzât'ın babası bu işe razı olmuş ve kızını padişahla evlendirmiş.

Düğün gecesi, Şehrâzât, Padişah Şehriyâr'dan bir ricada bulunmuş:

–Madem ki yarın âdet üzere benim de kafam

kesilecek, bari müsaade edin de kız kardeşim Dinârzât bu gece bizim yanımızda bulunsun. Sabahleyin beni öpüp benimle vedalaşsın. Böylece son arzum yerine gelsin ve daha az acı duyarak öleyim, demiş. Şehriyâr, Şehrâzât'ın bu isteğini kabul etmiş ve Dinârzât ablasının yanında kalmış. Dinârzât'ın, ablasının plânından haberi varmış. Bir süre sonra kendini uyuyor gibi göstermiş, sonra sabaha bir saat kala birden bire uyanmış gibi yaparak, ablasından, kendisine daha önce anlattığı o tatlı masallardan birini son bir defa anlatmasını rica etmiş. Padişahın da rızasını almışlar ve Şehrâzât başlamış masalını anlatmaya... O kadar güzel anlatıyormuş ki Şehriyâr da dayanamamış kulak kesilmiş ve yavaş yavaş masalın büyüsüne kapılmış.

Derken sabah olmuş, güneş doğmuş, fakat Şehrâzât henüz masalının yarısına bile gelmemiş. Şehriyâr çok merak etmiş ve içinden, "Masalın sonu nasıl acaba?" diye geçirmiş.

Bunu öğrenmek ve devamını dinlemek istiyormuş. Ancak bir sürü devlet işleri padişahı bekliyormuş. Ve padişah karar vermiş:

–Şimdi vaktim kalmadı masalın devamı ertesi akşama kalsın, Şehrâzât'ın başı da bugün kesilmesin!

Şehrâzât da bunu istiyormuş zaten. O gün ölümden kurtulmuş ya ötesi kolaymış.

Bundan sonrası onun için çok kolay olmuş.

Çünkü her seferinde masallarını en meraklı yerinde keserek tam binbir gece anlatmış ve yaşamaya devam etmiş. Padişah Şehriyâr, Şehrâzât'ın bu masallarını dinlemekten bıkıp usanmıyormuş, aksine gittikçe bunların büyüsüne daha da çok kapılıyormuş. En sonunda bin birinci gecenin sabahı gelmiş ve padişah karısını dinlerken duyduğu zevkten mest olmuş, o gece karısından ömür boyu ayrılamayacağını anlamış.

Karısının zekâsına ve meziyetlerine de kanaat getirdikten sonra hayatını bağışlamış ve ülkesinde kadınlara karşı beslediği bu budalaca intikam duygusundan vazgeçtiğini ilân etmiş.

Üzülmeyin, ürpermeyin, şüphesiz bütün bunlar masaldır, hakikatte olmuş bir şey değildir. Bu kitapta Şehrâzât'ın, Şehriyâr'a anlattığı masallardan sizin için seçtiklerimizi okuyacaksınız. Ümit ederiz siz de Şehriyâr gibi masalların büyüsüne kapılırsınız.

BALIKÇI VE ŞİŞEDEKİ CİN

Evvel zaman içinde, karısı ile üç çocuğunu güçlükle geçindiren çok yaşlı ve çok fakir bir balıkçı varmış. Her sabah erkenden balığa gidermiş. Bu balıkçı balığa gittiğinde ağlarını ancak dört kere atmayı kendisine prensip edinmiş. Yine bir sabah daha şafak sökmeden, deniz kenarına gidip ağlarını üç kere atmış ve arka arkaya bir hayvan iskeleti, çamur ve çakıllı kum dolu bir sepet ve nihayet bir taş, deniz kabuğu ve pislik yığını çıkarmış. Bu esnada güneş doğmaya başladığından, iyi bir Müslüman olarak ibadetini unutmamış ve sabah namazını kılıp duasını ettikten sonra Rabbinden şu niyazda bulunmuş:

–Allah'ım! Ağlarımı şimdiye kadar üç defa attım, üçünde de elime bir şey geçmedi. Şimdi yalnız bir kerecik hakkım kaldı; duamı kabul et de, denizden ağlarım boş çıkmasın.

Balıkçı bu duayı ettikten sonra dördüncü defa olarak ağlarını fırlatmış. Bir müddet sonra, artık balıklar tutulmuştur diyerek, ağları önceki gibi bir hayli güçlükle çekip çıkarmış ve bir de bakmış ki içleri yine bomboş, balıktan eser yok!

Ancak ağın birinde, ağırlığına bakılırsa içerisi bir şeyle dolu olan, sarı bakırdan bir kap bulmuş. Dikkatle kontrol edince ağzının kurşunla tıkalı ve üstünün bir mühürle damgalı olduğunu görmüş. Hemen bıçağını alıp kabın ağzını açmaya koyulmuş. Ağzını açınca kabın içinden siyah dumanlar çıkmaya başlamış. Balıkçı korkudan kendini geriye atmış. Duman gökte bulutlara kadar yükselmiş, denizin üstünü ve bütün kıyıyı kaplayan kalın bir sis oluşturmuş. Sonra bu sis bir noktada sıkışıp toplanarak katı bir cisim hâline gelmiş. Bu cisimden de devlerin en irisinden daha da büyük bir cin ortaya çıkmış. Balıkçı cini görünce kaçmak istemişse de uğradığı dehşetin tesiriyle olduğu yerde mıhlanıp kalmış.

Cin, ilk önce şöyle bağırmış:

–Süleyman! Ey Ulu Peygamber! Affet, affet beni! Bir daha iradenize karşı gelmeyeceğim, bütün emirlerinize itaat edeceğim. Balıkçı bu sözleri işitince biraz müsterih olmuş. Sonra cine hitap ederek:

–Ey yükselen ruh! Ne diyorsun, demiş. Allah'ın peygamberi Hazreti Süleyman vefat edeli on sekiz bin yıldan fazla oluyor. İyi ama, siz neden bu kabın içine kapatılmıştınız?

Cin:

–Dinle hikâyemi, diye cevap vermiş. Ben Yüce Allah'ın iradesine karşı gelen âsi ruhlardan biriydim.

Diğer bütün cinler Allah'ın nebîsi Hazreti Süleyman'ı tanıdılar ve O'na itaat ettiler. Fakat ben O'na itaat etmeyi kesin olarak reddettim. O da beni bu bakır kabın içine hapsedip kapağını kendi mührüyle mühürledi. Mührün üstüne Yüce Allah'ın ismi kazınmıştır. Bunu yaptıktan sonra kendisine itaat eden cinler, onun emri üzerine kabı denize fırlattılar. İşte üç asırdır bunun içinde hapisim. Hırsımdan yemin etmişimdir, eğer bir gün bir kimse beni kurtarırsa hiç insaf etmeden onu öldüreceğim ve ona bir lütuf olarak yalnız ölümlerden ölüm beğendireceğim. Artık hangi ölüm hoşuna giderse onu seçsin. Madem ki bugün buraya sen geldin ve beni kurtardın, seni nasıl öldürmemi istiyorsan seç bakalım ölüm şeklini.

Cinin bu konuşmaları balıkçıyı dehşete düşürmüş:

–Ne nasipsizmişim ki bugün buraya, bir nanköre hizmette bulunmaya gelmişim, diye haykırmış.

Sonra da cini bu kararından vazgeçirmek için:

–Böyle mantıksızca yemin olur mu? Bundan vazgeçemez misiniz? Affedin beni, Allah'ın da sizi affeder, demiş.

Cin:

–Hayır, diye cevap vermiş, muhakkak öleceksin; yalnız seni nasıl öldürmemi istiyorsan onu söyle.

Mecburiyet insana akıl verir. Balıkçı bir hile düşünmüş ve cine:

–Madem ki ölümden kurtulamayacağım, demiş, o hâlde Allah'ın iradesine boyun eğiyorum. Fakat ölümümün şeklini seçmeden evvel, Hazreti Süleyman'ın mührü üstüne kazılmış olan Allah (Celle celâlühu) adına size bir şey soracağım. Soracağım suale cevap vermenizi rica ediyorum:

–Ne soracaksan sor, fakat çabuk ol, demiş cin.

–Gerçekten bu kabın içinde mi idiniz, bunu anlamak isterdim. Yüce Allah'ın adına bunun için yemin etmeye cesaretiniz var mı, demiş balıkçı.

Cin:

–Evet, diye cevap vermiş, bu yüce ada yemin ederim ki ben bu kabın içindeydim, sözüm tamamıyla hakikattir.

Balıkçı cevap vermiş:

–Doğrusu ya ben sözünüze inanmıyorum. Bu kap sizin bir ayağınızı bile içerisine alamaz. Öyle iken nasıl olur da vücudunuz içerisine sığabilir? Bunu bana göstermezseniz asla size inanmam.

Cin, fakir bir balıkçının sözüne inanmamasına içerlemiş:

–Pekâlâ! Gör öyleyse, demiş.

Vücudu hemen duman şeklini almış, yine evvelki gibi denizin ve kıyının üstüne yayılmış, sonra toplanıp kabın içine girmeye başlamış. Öyle ki en

sonunda dışarıda hiçbir izi kalmamış. O anda içeriden bir ses duyulmuş:

–Ey! İnanmayan balıkçı, demiş. Gördün mü? İşte kabın içindeyim, şimdi inandın mı sözüme?

Balıkçı, cine cevap vermektense kurşun kapağı almış ve kabın ağzını acele ile sıkı sıkıya kapadıktan sonra:

–Hey cin, diye bağırmış, şimdi sen benden merhamet dile ve seni hangi ölümle öldürmemi istiyorsan onu seç bakalım. Fakat olmaz! En iyisi ben yine seni denize fırlatayım...

Gazaplanan cin, kutudan dışarı çıkmak için var gücüyle uğraşmış. Fakat uğraşması boşa gitmiş, çünkü Hazreti Süleyman'ın mühründeki işaret ona mâni oluyormuş. Nihayet, yumuşayan bir sesle:

–Balıkçı, demiş, sana yalvarırım, sakın bunu yapma, ben sana şaka söylemiştim, bu sözümü ciddiye almamalısın. Aç kabı da beni serbest bırak. Sana söz veriyorum benden memnun kalacaksın.

Balıkçı:

–Sen bir alçaksın, cevabını vermiş. Eğer ben sana itimat etmek ihtiyatsızlığında bulunursam ölmeyi hak ederim. Sen de bana, Yunan Krallarından birinin tabip Duban'a yaptığı muamelenin aynını yapmaktan hiç geri kalmazsın. Bu hikâyeyi sana anlatmak isterim. Dinle:

YUNAN KRALININ VE TABİP DUBAN'IN HİKÂYESİ

Bir zamanlar İran'ın Zûman diyarında, Yunanlı bir hükümdar varmış. Bu hükümdarın vücudunu cüzam hastalığı kaplamış. Hekimleri onu iyi etmek için bütün ilâçları kullanmışlarsa da fayda etmemiş ve tedaviden ümitlerini kesmişler. İşte vaziyet bu hâlde iken bir gün, Duban isminde çok muktedir bir hekim saraya gelmiş.

Âlim olduğu kadar dindar da olan bu adam bir ilâç yapıp hükümdarın banyosundaki küvete boşaltmış ve ona bu ilaçla vücudunu iyice ovmasını tavsiye etmiş. Hükümdar hekimin tavsiyesine uymuş. Gerçekten ilaç hükümdara çok iyi gelmiş, çünkü ertesi gün yataktan kalktığı zaman cüzam hastalığının geçtiğini ve sanki bu hastalığa hiç tutulmamış gibi vücudunun tertemiz olduğunu görmüş.

O kadar çok sevinmiş ki bunun üzerine hekim Duban'ı ihya etmiş. O'na birçok hediyeler vermiş, nedimlerin sarayda giydikleri elbiseye benzeyen çok pahalı kumaştan uzun bir cübbe giydirmiş ve hekimi maiyeti arasına almış.

Ancak bu hükümdarın cimri, kıskanç ve tabiatıyla her türlü cinayetleri işleyebilir bir başveziri varmış. Bu adam hekime verilen hediyelere tahammül edememiş, zaten onun kabiliyetleri de keyfini kaçırmaya başlamış. Bu sebepten hekimi kötüleyerek hükümdarın gözünden düşürmeye ve bu suretle O'nu mahvetmeye karar vermiş.

Bir gün, hususî olarak:

–Efendimiz, demiş, bir hakanın henüz sadakatini denemediği bir adama itimat beslemesi tehlikelidir. Efendimiz bilmiyorlar mı ki bu hekim, saraya sizi katletmek için girmiş olan bir haindir?

Hükümdar, son derece heyecanlanarak:

–Bunu da nereden çıkardınız? Bu korkunç şüphe size nereden geldi, diye haykırmış.

–Casuslarım bana haber verdiler. Onlara göre bu Hekim Duban, Yunanistan'dan buraya size söylediğim bu korkunç plânını uygulamak için gelmiş.

Böylece iftiraya başlayan başvezir, hekimin aleyhinde o kadar atıp tutmuş ve öyle kurnazca davranmış ki pek dar düşünceli olan hükümdar, onun kötü maksadını fark edememiş.

–Hakkın var vezirim, demiş. Bu adam buraya benim canıma kıymak için bilhassa gelmiş olabilir, hem ilâçlarından birini koklatarak da pekâlâ buna muvaffak olur. Şimdi ne yapalım?

–Efendimiz hemen şimdi Hekim Duban'ı getirtip kafasını kestirelim.

Hükümdar, bölükbaşılarından birine derhâl gidip hekimi getirmesini emretmiş. Hekim getirtilmiş ve kendisine gayet sert bir lisanla idama mahkûm edildiği bildirilmiş. Adamcağız o anda anlamış başına geleni. Gördüğü lütuflar ve ihsanlar yüzünden kendisine düşman kesilenler var, çekemediler kendisini ve işte iradesi zayıf olan hükümdarı bir takım yalan dolanlarla kandırıp aleyhine çevirdiler. Keşke onun cüzamını iyi etmese imiş! Duban pişman olmuş, ama iş işten geçmiş.

Hükümdara:

–Size yaptığım iyiliği böyle mi mükâfatlandırıyorsunuz, demiş.

Demiş ama dinleyen kim? Hükümdar onun bu sözüne hiç kulak asmamış ve cellâda satırını indirmesini emretmiş. Hekim, gözleri bağlı diz çöktüğü zaman, son defa olarak hükümdara hitap etmiş:

–Efendimiz, demiş, madem ki bana merhamet etmiyorsunuz, yalvarırım size, bari müsaade edin de evime gidip ailemle son defa vedalaşayım. Fukaraya sadaka dağıtayım ve kitaplarımı bunlardan en iyi şekilde istifade edeceklere bırakayım. Hele bir kitabım var ki şevketlime hediye etmek isterim. İçinde pek çok meraklı şeyler vardır, bir tanesi ise en mühim olanıdır. Şevketli hükümdarım, benim başım kesildikten sonra bu kitabın altıncı yaprağını

açar ve sol elinize tutup sayfanın üçüncü satırını okursanız göreceksiniz ki benim başım sizin bütün sorularınızı cevaplandıracaktır.

Bunun üzerine hükümdar, böyle harikulâde bir şeyi görmek merakıyla idamı ertesi güne bırakmış ve hekimi ailesiyle vedalaşmak için evine yollamış.

Ertesi gün bütün saray halkı olacakları görmek için taht odasına gitmişler. Biraz sonra hekim Duban görünmüş ve elinde kalın bir kitapla tahtın ayağına kadar ilerlemiş. Orada kendisine bir leğen getirtmiş ve kitabın üstüne geçirilmiş olan kapağı çıkarıp leğenin üstüne yaymış.

–Efendimiz, demiş, lütfen bu kitabı alın ve kafam kesilir kesilmez bunu leğenin içindeki kapağın üstüne koymalarını emredin. Kapak oraya konulur konulmaz kan kesilecektir. İşte o zaman kitabı açacaksınız ve başım bütün sorularınıza cevap verecektir. Fakat, diye ilâve etmiş, bir kere daha merhametinize sığınıyorum haşmetlim. Allah aşkına acıyın bana!

–Yalvarmaların faydasız, diye cevap vermiş hükümdar. Hele öldükten sonra kafanın konuşmasını dinlemek için seni affedemem.

Kitabı elinden almış ve cellâda vazifesini yapmasını emretmiş.

Kafa öyle ustaca kesilmiş ki leğenin içine düşmüş ve daha kitabın kapağı üstüne konur konmaz akan kan dinmiş. O zaman, kesik baş,

hem hükümdarı hem orada hazır bulunan bütün seyircileri hayrete düşürerek gözlerini açmış ve dile gelerek:

–Efendimiz, açın kitabı, demiş.

Hükümdar kitabı açmış ve birinci yaprağı ikinciye yapışık bularak parmağını ağzına götürmüş ve daha kolayca çevirmek için yaprağı tükürdüğü eliyle ıslatmış. Altıncı yaprağa kadar aynı şeyi yapmış ve bildirilen sayfada bir şey göremeyince, kesik başa:

–Hekim, demiş, burada yazılı hiçbir şey yok.

–Birkaç yaprak daha çevirin.

Hükümdar parmağını daima ağzına götürerek yaprakları çevirmekte devam etmiş. Meğer her yaprağın dip tarafına keskin bir zehir sürülmüş ve hükümdar hiç şüphelenmeden her defasında bu zehirden az bir miktarını dudağına sürüyormuş. En sonunda yıldırım gibi öldüren bu zehir tesirini göstermiş ve hükümdar müthiş sancılar içinde kıvranarak tahtın dibine yıkılmış. O anda kesik baş:

–Zalim! diye haykırmış, işte masumları öldürterek nüfuzlarını fenaya kullanan hükümdarlara böyle muamele olunur. Allah onların adaletsizlik ve zalimliklerini er geç böyle cezalandırır.

Baş henüz bu sözünü bitirmeden hükümdar, boylu boyunca cansız olarak yere serilmiş, hemen o anda kesik baş da nefesini vermiş.

Balıkçı, hikâyesini anlattıktan sonra, bunu kabın içinde mahpus olan cine tatbik ederek şu ibret dersini vermiş:

–İşte böyle! Eğer Yunan hükümdarı hekimi yaşatmak isteseydi, Yüce Allah da onu yaşatacaktı.

Fakat o, hekimin o kadar yalvarıp yakarmasına acımadı, Allah da onu cezalandırdı. Sana da öyle olacak ey kötü cin!

–Balıkçı dostum, diye cin cevap vermiş, düşün ki intikam almak namusluca bir hareket değildir, bilâkis kötülüğe karşı iyilik etmek son derece methe lâyıktır. Gel haydi, aç şu kabın ağzını...

Balıkçı:

–Hayır, demiş, seni kurtarmayacağım. Hem fazla düşünmeye lüzum yok. Seni denizin dibine fırlatacağım.

Cin:

–Bir sözüm daha var, diye haykırmış. Yemin ederim, hiçbir fenalık yapmayacağım. Bilâkis sana çok zengin olmanın yollarını öğreteceğim.

Bunu duyunca, fakirlikten kurtulmak ümidi balıkçıya yelkenleri suya indirtmiş. Derhâl kabın kapağını çıkarıp atmış. O anda kabın içinden duman hâlinde çıkan cin, evvelce olduğu gibi yine aynı tarzda kendi şekline girmiş ve balıkçıya ağlarını alıp peşine düşmesini işaret etmiş. Şehrin önünden geçip giderek bir dağın tepesine

çıkmışlar, oradan geniş bir ovaya inmişler ve bu ovadan da geçip dört tane tepe arkasındaki bir gölün kenarına varmışlar.

Burada cin, balıkçıya:

–At ağlarını da balık tut, demiş.

Balıkçı gölün içinde sürü sürü balıklar görmüş; fakat en fazla hayretini uyandıran, bunların dört ayrı renkte balıklar olması imiş. Beyazlar, kırmızılar, maviler ve yeşiller. Atmış ağlarını ve her biri bu renklerden birinde olan dört balık tutmuş.

Cin:

–Bu balıkları hükümdara götürüp takdim et, demiş, o sana bütün ömründe eline geçenden daha çok para verir.

Bunu diyerek tabanını toprağa vurmuş. Toprak birdenbire açılmış ve cini içerisine aldıktan sonra tekrar kapanmış.

Balıkçı, avından pek memnun, şehrin yolunu tutmuş ve yakaladığı dört adet balığı takdim etmek için doğruca hükümdarın sarayına gitmiş. Bakalım bundan sonra ne olmuş!

DÖRT BALIĞIN HİKÂYESİ

Hükümdar bu balıkları görünce onların güzelliğine hayran kalmış. Balıkları derhâl mutfağa yollamış ve balıkçıya verilmek üzere dört yüz altın saymasını hazinedarına emretmiş. Sonra balıkları nasıl pişirdiklerini merak etmiş ve gözleriyle görmek için mutfağa gitmiş. İşte asıl o zaman olanlar olmuş. Hükümdarın usta aşçısı içlerini iyice boşaltıp terbiye ettikten sonra balıkları büyük bir tencere içinde ateşe koymuş ve bir tarafları pişince öteki taraflarını çevirmiş.

Aman Allah'ım! O da ne! Balıkların öbür tarafı çevrilir çevrilmez, mutfağın duvarı sanki bir efsunla birdenbire yarılmış ve içerisinden, uşak kıyafetinde, dev gibi kocaman bir zenci çıkmış.

Elinde kalın yeşil bir sopa tutuyormuş. Tencereye kadar ilerlemiş ve balıklardan birine sopasıyla dokunarak, korkunç bir sesle:

–Hey balık! Vazifenin başında mısın, demiş.

Bu söz üstüne balıklar başlarını kaldırıp cevap vermişler:

–Evet, evet başındayız! Eğer siz sayıyorsanız biz de sayıyoruz, siz borcunuzu ödüyorsanız biz de

ödüyoruz, siz kaçıyorsanız biz galip geliyor, memnun oluyoruz.

Balıklar bu sözleri bitirir bitirmez, zenci tencereyi ocağın ortasına devirmiş ve balıkları yakıp kömür etmiş. Bunu yaptıktan sonra da gururla tekrar duvarın deliğinden dışarı çıkmış ve duvar kendi kendine arkasından kapanmış.

Hükümdar, başvezirine:

–Bu gördüğüm şeyden sonra artık mümkün değil zihnim rahat etmeyecek, demiş. Bu balıklar hiç şüphesiz ki harikulâde bir şeye işaret ediyor.

Nedir bu? Bunu aydınlatmak isterim.

Balıkçıyı çağırtmış. Adamı getirmişler.

İlk önce olanları anlatmış, daha sonra da:

–Balıkçı, demiş, senin balıkların beni endişeye düşürdü. Bunları nereden tuttun?

Balıkçı:

–Efendimiz, diye cevap vermiş, ben bunları buradan görünen şu dağın arkasından, iki tepe arasındaki bir gölden tuttum. Yol üç saatten fazla tutmaz.

Bunun üzerine hükümdar, sarayının bütün adamlarına atlara binip yola çıkmalarını, balıkçının da kendilerine kılavuzluk etmesini emir buyurmuş. Atlılar dağı aşmışlar ve öte yandan inerken o zamana kadar kimsenin farkına varmadığı geniş bir ovayı hayretle görmüşler. Nihayet balıkçının an-

lattığı gibi, iki tepe arasındaki göle varmışlar. Su o kadar şeffafmış ki bütün balıkların tıpkı balıkçının saraya getirdiği balıklara benzediğini görmüşler. Hükümdar gölün kenarında durmuş ve adamlarını etrafında toplamış:

–Karar verdim, demiş, bu gölün hangi sebepten burada olduğunu ve içerisinden neden dört renkte balıklardan başka balık bulunmadığını anlamadan saraya dönmeyeceğim.

Konaklamak için emir vermiş. Derhâl saraydan hükümdarın otağı ve diğer çadırlar getirilip gölün kenarına kurulmuş. Gece çökmek üzere iken, hükümdar, yürümeye elverişli bir elbise giyinmiş, eline bir kılıç almış ve karargâhında ses seda kesilince yanına hiç kimseyi almadan yola çıkmış. Tepelere doğru gidip üstlerinden aşmış ve ovaya indikten sonra güneş doğuncaya kadar yürümüş.

Güneş doğunca karşısında, siyah, dümdüz cilâlı bir mermerden yapılmış, üstü de çelik ve bakırdan süslerle kaplı muhteşem bir saray görmüş. Biri açık iki kanadı olan kapıya kadar gitmiş ve kapıya birçok kereler vurmuş ama cevap alamamış. Buna çok şaşırmış, çünkü bu kadar itina ile yapılmış ve gayet bakımlı bir sarayın terkedilmiş olmasını aklına sığdıramamış. Nihayet içeriye girmeye karar vermiş ve dehlizde ilerleyerek:

–Kimse yok mu, diye seslenmiş. Yahu, çıksanıza ortaya. Hayretten bunalan bir yabancıya soğuk bir

şey ikram edecek kimse yok mu burada?

Aynı sözü iki üç kere tekrarlamış, fakat ne kadar yüksek sesle haykırmışsa yine hiç kimseden cevap alamamış. Bu sessizlik hayretini büsbütün çoğaltmış. Çok geniş, fakat in cin top oynayan bir avluyu geçtikten sonra büyük divanhanelerden içeri girmiş. Bu divanhanelerin halıları ipektenmiş, peyk ve sedirleri Mekke kumaşları ile örtülü imiş ve kapı perdeleri sırma ve gümüşle işlenmiş en kıymetli Hint kumaşlarındanmış.

Sarayın üç köşesi de tarhlar, havuzlar ve korularla çevrili imiş. Sürü sürü kuşlar, havayı ahenkli cıvıltılarıyla dolduruyormuş. Ağaçların ve sarayın üstüne gerilmiş olan ağlar, bunların dışarı çıkmalarına mâni oluyormuş.

Hükümdar uzun süre hayretle daireden daireye dolaşmış ve her şey ona büyük ve çok şahane görünmüş. Nihayet yürümekten yorulunca, bahçenin üstünde gördüğü açık bir divanhaneye oturmuş. Ansızın kulağına yürek parçalayıcı çığlıklarla inleyen bir ses çarpmış. Bu ses şöyle diyormuş:

–Hey kara bahtım! Uzun zaman bırakmadın beni mesut bir talihle yaşamaya! Artık yeter bırak yakamı, eziyet etme bana, bırak da rahat öleyim bari.

Bu acıklı iniltiyi duyunca çok üzülen hükümdar, yerinden kalkıp sesin geldiği tarafa gitmiş. Büyük bir divanhanenin kapısına varınca perdesini açmış ve çok yüksek bir tahtın üstüne oturmuş

gayet yakışıklı ve çok şahane giyimli bir delikanlı görmüş. Ancak bu delikanlının yüzü çok hüzünlüymüş. Tahta yaklaşıp onu selamlamış.

–Efendim, demiş çığlığınızı duydum, yardımınıza koştum. Eğer ıstırabınızı dindirmek benim elimde ise bütün kuvvetimi kullanmaya hazırım. Fakat bana felâketinizi anlatmadan evvel şunları bildirin hele: İçinde dört renk balık olan şu göl nasıl şey? Sonra bu saray ne biçim saray? Siz niçin buradasınız? Niçin yalnızsınız?

Delikanlı bu sorulara cevap verecek yerde acı acı ağlamaya başlamış. Hükümdarın içi sızlamış ve delikanlıya, bu kadar derin bir kedere düşmesinin ne sebepten ileri geldiğini söylemesini ısrarla rica etmiş. Delikanlı:

–Ah efendim, diye cevap vermiş. Ben ağlamayayım da kimler ağlasın? Bakın şu hâlime... Böyle diyerek kaftanını kaldırıp vücudunu hükümdara göstermiş. Bir vücut ki başından beline kadar insan ve belinden aşağısı siyah mermer! Hükümdar bu korkunç manzarayı görünce çok şaşırmış.

Bu bana gösterdiğiniz vücut tüylerimi ürpertmekle beraber merakımı da çoğalttı. Her hâlde çok acayip bir maceranız olmalı. Bunu öğrenmek için meraktan çatlıyorum. Hem öyle sanırım ki göldeki balıkların da bu işle bir alâkası var. Rica ederim, bana anlatın bunları.

KARA ADALAR PADİŞAHI VE BÜYÜCÜ KARISI

Delikanlı bunun üzerine hükümdara hikâyesini anlatmaya başlamış:

–Efendim, demiş, önce şunu bilin ki babam Mahmut bu memleketin padişahı idi. Burası ismini yanındaki dört dağdan alan Kara Adalar Padişahlığıdır. Çünkü bu dağlar vaktiyle ada imiş. Padişah babamın oturduğu başkent de şimdi o gördüğünüz gölün bulunduğu yerde imiş. Hikâyemin bundan sonrası, bu değişikliklerin sebebini size açıklayacaktır.

–Padişah babam yetmiş yaşında öldü. Ben onun tahtına geçtikten kısa bir zaman sonra evlendim. Hükümdarlık şerefini paylaşmak üzere seçtiğim kız benim akrabamdı. Bana gösterdiği muhabbetten dolayı memnundum. Ben de ona karşı o kadar sevgi hissediyordum ki beş sene süren bu müşterek hayatımız hiçbir şeyle kıyaslanamazdı. Fakat bu müddetin sonunda eşimin büyücü olduğunu ve gizlice bana kötülük etmeye çalıştığını fark ettim.

Bir gece sarayın bahçesinde gezerken yakındaki bir ağaçlıkta eşimi bir adamla ağır ağır dolaşırken

gördüm. Ne konuştuklarına hemen dikkatle kulak kabarttım. Eşimin, adama şunları söylediğini duydum:

–Siz yalnız emredin, kudretimin derecesini bilirsiniz. Eğer siz arzu ederseniz, daha güneş doğmadan, bu büyük şehri ve güzel sarayı yalnız kurtların ve baykuşlarla kargaların barınacağı korkunç harabeler hâline getirebilirim. Bir tek kelime söyleyin kâfi, bütün bu yerler sizin büyük menfaatiniz için şekillerini değiştiriverirler.

Bu anda yanındaki erkekle ağaçlığın ucuna vardıklarından, bir başka ağaçlıklı yola dalmak için önümden geçtiler. Ben kılıcımı çektim ve adam benim önümden geçtiği için kılıcı boynuna sapladım ve yere yıktım. Öldürdüğümü sanarak kendimi göstermeden süratle uzaklaştım.

Ertesi gün eşim, siyahlara bürünmüş olarak yanıma geldi:

–Efendimiz, dedi, haşmetlimden beni bu hâlde gördükleri için şaşmamalarını dilerim. Bir anda üç ölüm haberi aldım. Sevgili sultan anamın, bir savaşta öldürülen padişah babamın ve bir uçurumdan yuvarlanan biraderlerimden birinin ölümünü öğrendim.

Kederinin hakiki sebebini saklamak için bu bahaneyi uydurduğuna kızmadım. Ayrıca suç ortağını benim öldürdüğümden şüphelenmediğini sanarak da sevindim.

O adam kılıcımın darbesiyle ölümcül bir yara almıştı. Fakat karım onu büyülerinin kuvveti ile bir dereceye kadar hayatta tutmuştu. Öyle ki artık ona ne ölü ne diri denebilirdi.

Eşim dairesine çekildi ve orada hiç ihtiyata lüzum görmeden kendisini matemine terkedip bütün bir yılı ahla ofla geçirdi. Bu müddetin sonunda bana, sarayın iç avlusunda kendi mezarını yaptırmayı ve ömrünün sonuna kadar orada oturmak istediğini söyledi. Kendisine müsaade ettim, o da "Gözyaşları Sarayı" ismini verdiği muhteşem bir saray inşa ettirdi.

Bu bina tamamlanınca mezarda yatan yaralıyı gizlice oraya naklettirdi ve ona ihtimamla bakmaya devam etti.

Bununla beraber bütün büyülerine rağmen bu bedbahtı iyi etmeğe muvaffak olamıyordu.

Adam yalnız yürümek ve ayakta durabilmek kudretini kaybetmekle kalmamış, aynı zamanda dili tutulup konuşamaz hâle gelmiş ve sadece bakışlarında bir hayat belirtisi kalmıştı.

Bir gün karım orada iken sessizce Gözyaşları Saray'ına girebilmiştim. Burada saklanan câninin bir zenci Hintli olduğunu keşfedince hırsımdan çıldıracak gibi oldum. Birden bire kendimi gösterdim ve içinde yattığı mezara hitap ederek:

–Ey mezar! Tabiata ürperti veren bu canavarı neden içine gömmüyorsun, diye haykırdım.

Ben daha bu sözleri söyler söylemez, zencinin yanında oturmuş olan sultan, manasını anlamadığım sözler söyleyerek bir cadı gibi yerinden fırladı. Sonra bana dönüp:

–Büyülerimin tesiriyle sana hemen şimdi, yarı insan yarı taş kesilmeni emrediyorum, dedi. İşte ben, derhâl bu gördüğünüz hâle geldim. Şimdiden diriler arasında ölü, ölüler arasında diriyim. Bu kadın sonra benim başkentimi harap etti, evleri, umumî meydanları ve pazarları yıkıp yerle bir etti. Burasını şu gördüğünüz göl ve ova hâline koydu. Gölde gördüğünüz bu dört renkteki balıklar, bu şehirde oturan halkın dört ayrı dinden sâkinleridir. Beyazlar Müslümanlardı, kırmızılar ateşe tapan İranlılardı, maviler Hristiyanlardı, sarılar da Yahudiler. Dört tepe de bu devlete ismini vermiş olan dört ada idi.

Hepsi bu kadar da değil. Kadın her gün gelip çıplak omuzlarımı kan içinde bırakıncaya kadar sırtımı öküz sinirinden yapılmış bir kamçı ile dövüyor. Bu işkenceden sonrada vücudumu keçi kılından kalın bir örtüye sarıyor, üstüne de bu ipek kaftanı geçiriyor.

Bu sözleri söyledikten sonra Kara Adalar padişahı gözyaşlarını tutamamıştı. Hükümdar:

–Bu alçak büyücü kadın nerede barınıyor, bana söyleyebilir misiniz? Hem suç ortağı da ne oldu, diye sormuş.

Genç padişah:

–Efendim, diye cevap vermiş, suç ortağı, size söylediğim gibi Gözyaşları Saray'ında kubbe biçiminde bir tabutun içindedir. Büyücü kadına gelince nerede barındığını bilemem; fakat her gün güneş doğarken, size bahsettiğim işkenceyi bana yaptıktan sonra yaralıyı ziyarete gidiyor.

Hükümdar düşünmüş ve zavallı genç padişahı bu felâketten kurtarmak için bir plân kurmuş. Bu plânı başarmak için alınacak tedbirleri birlikte kararlaştırmışlar ve işe girişmeyi ertesi güne bırakmışlar. Bununla beraber gece çok ilerlemiş olduğundan, ikisi de biraz uyuyup istirahat etmişler. Ertesi gün hükümdar, gün doğar doğmaz kalkıp Gözyaşları Saray'ına gitmiş. Zencinin yattığı mezarı görünce kılıcını çekip gık dedirtmeden bu alçağı öldürmüş ve leşini sarayın bahçesine sürükleyerek bir kuyuya atmış. Bunu yaptıktan sonra da zencinin yatağına girip yatmış, kılıcını yorganın altında yanına koymuş ve plânını tamamlamak için orada beklemiş.

Büyücü kadın çok geçmeden gelmiş. İlk işi Adalar padişahının odasına gitmek olmuş. Âdeti üzere öküz sinirinden kamçısını onun sırtına yüz kere şaklattıktan sonra Gözyaşları Saray'ına gidip mezarın başında oturmuş.

Zenciye hitap ettiğini sanarak:

–Ah! Ah! diye haykırmış. Bir türlü hayata

dönmeyecek misiniz? Daima susacak mısınız böyle? Sesinizi işitmek tesellisini vermeden beni öldürmeye mi niyet ettiniz?

Hükümdar yalandan uyanır gibi yaparak ve zenci konuşmasını taklit ederek, ağır bir sesle:

–Kuvvet ve kudrete malik olan yalnız Allah'tır, diye cevap vermiş.

Sultan hanım:

–Efendimiz! diye haykırmış, yoksa aldanıyor muyum? Sahiden sizin sesinizi mi işitiyorum ve sizinle mi konuşuyorum?

Hükümdar:

Behey bedbaht kadın, diye devam etmiş, sen sözüne cevap verilmeye lâyık mısın? Her gün o kadar vahşîce hırpaladığın kocanın gözyaşları ile inilteri gece gündüz bana uykuyu haram ediyor! Eğer onun büyüsünü çözmüş olsaydın, şimdiye kadar çoktan iyileşirdim, dilim de açılırdı. Haydi çabuk git, çığlıklarından rahatsız olmamam için ona hürriyetini ver!

Büyücü kadın derhâl Gözyaşları Saray'ından çıkmış. Bir tas su almış, tası okuyup üfleyerek sanki ateşin üstündeymiş gibi kaynatmış. Bunu daha yapar yapmaz genç padişah hemen büyünün etkisinden kurtulmuş ve ayağa kalkmış. Kadın, genç padişaha:

–Defol demiş, uzaklaş saraydan ve bir daha buraya

gelme, yoksa bu senin hayatına mal olur.

Genç padişah bahçeye gidip hükümdarın son oynayacağı oyunu sabırsızlıkla beklemiş. Büyücü kadın tekrar Gözyaşları Saray'ına dönmüş ve içeri girerken hâlâ zenciye söz söylediğini sanarak:

–Efendimiz, demiş, bana emrettiğinizi yaptım, artık kalkmaktan hiçbir şey men edemez sizi.

Hükümdar zencilerin dilini taklide devam ederek sert bir sesle:

–Bu senin yaptığın beni iyileştirmeye kâfi gelmez, diye cevap vermiş. Sen fenalığın yalnız bir kısmını yok etmişsin, hâlbuki bunu kökünden kesmek lâzım. Haydi çarçabuk git, bu memlekette alt üst ettiğin her şeyi yerine getir, döndüğün zaman ben iyileşmiş olacağım.

Büyücü kadın, kalbi ümitle dolarak gölün kenarına kadar koşmuş, eline biraz su almış ve bazı sözler söylemiş, o anda şehir tekrar meydana çıkmış. Evlerle dükkânlar, derhâl içindeki adamlarla dolmuş, büyülenmezden evvel her şeyi nasıl bırakmışlarsa öyle bulmuşlar. Beri yanda hükümdarın büyük meydanda çadırlarını kurmuş olan maiyeti, geniş ve çok kalabalık güzel bir şehrin bir lâhzada ortaya çıkışına hayret etmişler.

Büyücü kadına gelince, bu harikulâde değişikliği yapar yapmaz, başarısının mükâfatını elde etmek için acele Gözyaşları Saray'ına dönmüş ve içeriye:

–Efendimiz! diye haykırarak girmiş, artık sizin sıhhate kavuştuğunuzu görerek sevinmeye geliyorum. Benden istediklerinizin hepsini yaptım, kalkın artık ayağa!

Hükümdar hâlâ zencilerin dilini taklit ederek:

–Yaklaşınız, demiş.

Kadın daha ziyade yaklaşmış. O zaman hükümdar birdenbire kalkmış ve onu kolundan öyle bir şiddetle yakalamış ki kadın neye uğradığını bilememiş. Sonra hükümdar, kılıcı ile bir vuruşta onun vücudunu ikiye ayırmış, kafası bir tarafa, gövdesi öbür tarafa düşmüş. Bu işi de hallettikten sonra, Kara Adalar padişahının yanına gitmiş.

Ona:

-Padişahım, demiş, artık sizin için korkacak bir şey kalmadı, zalim düşmanınız öldü.

Genç padişah büyük hükümdara minnetle dolan kalbinin şükranlarını arz etmiş ve ona bütün servetini takdim edip bir daha yanından hiç ayrılmayacağını söylemiş.

Hükümdar bu sözleri duyunca sevinmiş ve:

–Allah'a şükürler olsun ki seni yoluma çıkardı. Sen bundan sonra benim evlâdımsın, demiş.

Daha sonra hep beraber genç padişahın sarayına gitmişler. Genç padişah ülkesinin ileri gelenleriyle Mekke'ye giderek Hac görevini yerine getirmiş. Sonra hep birlikte, hükümdarın ülkesine

doğru yola koyulmuşlar. Böylece tam bir yıl boyunca yol almışlar. Bunu duyan başvezir, ülkenin ileri gelenleri ve halkla beraber yollara dökülmüş ve hükümdarı karşılamışlar. Sultan sarayına girmiş, tahtına oturmuş ve olup biten her şeyi başvezirine anlatmış.

Hükümdar Rabbine şükretmek için tüm halka hediyeler dağıttırmış ve vezirine:

–Çabuk bana balıkları getiren ihtiyar balıkçıyı bulun, demiş. Vezir, adam gönderip büyülenmiş kentte oturanların kurtuluşuna vesile olan balıkçıyı aratmış. Hükümdar onu yanına çağırmış, ona hediyeler vermiş ve:

–Kaç çocuğun var, diye sormuş.

Balıkçı da bir oğlu, iki kızı olduğunu söylemiş. Bunun üzerine balıkçının kızlarının biriyle hükümdar, ikincisiyle de genç padişah evlenmiş. Hükümdar kızların babasını hiç yanından ayırmamış ve onu hazinebaşılığına getirmiş. Balıkçı ve çocukları ölünceye kadar mutlu bir hayat sürmüş.

GEMİCİ SİNBAD'IN BALİNAYI ADA SANMASI

Bir zamanlar Bağdat'ta, Halife Harun Reşid'in saltanatı devrinde, çok fakir bir hamal yaşarmış. Ortalığın sıcaktan kavrulduğu bir gün çok ağır bir yükü şehrin bir ucundan öbür ucuna taşıyormuş. Bu şekilde uzun bir yol yürümüş, bitkin düşmüş. Bir müddet sonra tatlı ve serin rüzgârlı ve taşları gül suyu ile yıkanmış bir sokağa varmış. Biraz nefes alıp dinlenmek için buradan daha uygun bir yer olamayacağı için yükünü yere bırakmış. İçerden ziyafet gürültülerinin geldiği büyük bir evin önünde yükünün üstüne oturmuş.

Kapının önünde pek şatafatlı giyinmiş birkaç hizmetçinin yanına sokulmuş ve bunlardan birine, bu konağın efendisinin kim olduğunu sormuş.

Hizmetçi:

–Amma da tuhaf, diye cevap vermiş, hem Bağdat'ta oturuyorsunuz hem de burada oturanın, büyük denizci Sinbad Hazretleri olduğunu bilmiyorsunuz!

Sinbad'ın zenginliğini daha önce de duymuş

olan hamal, gözlerini ve ellerini göğe kaldırarak haykırmış:

–Ey ne var ne yok her şeyi yaratan Kadir Rabbim! Bak hele şu Sinbad ile benim aramdaki farka. Bu adam senin ilâhî lütfunla bu kadar büyük bir zenginliğe kavuşmak için ne yapmış sanki? Ya benim bu kadar büyük geçim sıkıntısına düşmeme acaba hangi günahım sebep oldu?

Her nimetin bir külfeti olduğunu unutan hamal, böylece hazin düşüncelere dalmışken konaktan bir uşağın çıktığını görmüş. Uşak onun yanına gelip kolundan tutarak:

–Gelin arkamdan, demiş, efendim Sinbad Hazretleri sizinle konuşmak istiyor.

Uşak, onu geniş bir divanhaneye sokmuş. Burada, en nefis yemeklerle donanmış bir masanın etrafında birçok kişi oturuyormuş. Şeref mevkiinde uzun beyaz sakallı saygıdeğer bir ihtiyar ve onun arkasında, telâşla hizmet eden bir sürü hizmetçi görülüyormuş. Bu ihtiyar zat, Sinbad'mış. Hamal, korku ve heyecanın verdiği bir titremeyle sofradakileri selâmlamış. Ardından Sinbad onu yanına çağırmış. Yanındaki boş yere oturttuktan sonra kendi eliyle ona yemek ikram etmiş.

Nihayet yemeğin sonuna doğru Sinbad, sofraya oturmadan önce zavallı hamalın şikâyetini işitmiş olduğundan, ona dostça derdini söylemesini rica etmiş.

Utancından kıpkırmızı kesilen hamal:

–Efendimiz, demiş, itiraf ederim ki yorgunluktan keyfim kaçmıştı. Bu hırçınlıkla ağzımdan bazı münasebetsiz sözler kaçtı. Kusurumu af buyurmanızı istirham ederim.

Sinbad:

–Sakın size karşı bir kızgınlığım ya da bir kırgınlığım var sanmayın, demiş. Asla böyle bir hissim yok, çünkü bu pek haksızlık olur. Fakat benim hakkımdaki düşüncenizi değiştirmek isterim. Öyle görüyorum ki bana karşı yanlış bir düşünce besliyorsunuz. Şüphesiz, şu gözünüze çarpan bolluk ve rahatımı hiç yorulmadan kazandığımı sanmaktasınız! Belki benim denizlerde başımdan geçen acayip vak'alardan ve atlattığım tehlikelerden bahsedildiğini de işitmişsinizdir. Ama madem ki bir fırsat düştü, durun da size bunların doğrusunu ben anlatayım.

Zannederim bunları işitmekten canınız sıkılmaz ve bu nimetleri hangi külfetlerden sonra kazandığımı öğrenirsiniz. Sinbad bir müddet sonra, hikâyesine şöyle başlamış:

–Ailemden oldukça mühim bir mirasa konduğum hâlde, servetimin çoğunu, gençliğimde har vurup harman savurmuştum. Fakat çok geçmeden, gözlerim açıldı ve en acınacak sefaletin ihtiyarlıkta fakir düşmek olduğunu anlayarak elimde avucumda kalan pek az bir parayı çoğaltmaya karar verdim.

Bunun üzerine, Dicle ile Fırat nehirlerinin kavşak noktasındaki büyük ticaret şehri olan Basra'ya gittim ve orada birçok tüccarla masraflarına ortak olduğum bir gemiye bindim.

Yelkenleri açtık ve Basra Körfez'inden hareketle, mallarımızı satmak için pekçok adaya uğraya uğraya Hindistan'a doğru yol aldık. Bir gün yine yelkeni açmış giderken, yeşilliği ile bir çayıra benzeyen ve hemen hemen suyun yüzünde gibi duran küçük bir adanın karşısında rüzgâr kesiliverdi. Ben de kaptandan müsaade alarak oraya çıkanlar arasına karıştım. Fakat biz yiyip içtiğimiz ve deniz seferinin yorgunluğunu gidermeye çalıştığımız sırada, ada birdenbire deprem oluyormuş gibi sarsıldı.

Gemiden, bize, hemen kayığa atlamamız gerektiğini yoksa hepimizin ölüp gideceğini söylediler. Çünkü bizim ada sandığımız şeyin muazzam bir balinanın sırtı olduğunu haykırıyorlardı. En talihlilerimiz kayığa atlayarak kurtuldular, diğerleri de denize atlayıp gemiye doğru yüzmeye başladı.

Bana gelince hâlâ adanın, daha doğrusu balinanın sırtında idim. Derken balina ansızın suya dalıverdi. Ben ancak ateş yakmak için getirmiş olduğumuz bir tahta parçasına yapışacak bir vakit bulabildim.

Kaptan, bütün yolcuların gemiye döndüğünü sanarak, o anda çıkmış olan uygun rüzgârdan istifade ile yelkenleri çekti ve gemi hızla uzaklaştı.

Bütün gün bütün gece canımı kurtarmak için bu dalgalarla savaştım. Ertesi gün artık ne kuvvetim ve ne de yaşama ümidim kalmıştı. İşte tam bu anda bir dalga beni bir adanın önüne attı. Kıyı yüksek ve sarptı. Ayağımı atmaya ve toprağın üstüne düşmeye muvaffak oldum. Böylece orada, güneş doğuncaya kadar, yarı ölü bir hâlde kaldım.

Kuvvetim yerine gelince, rastgele yürüyerek adanın içerisine doğru ilerledim. Bir ovaya ulaştım. Bu ovanın uzağında, kazığa bağlı otlayan bir kısrak gördüm. Ben ona bakarken, yerin altında konuşan bir adamın sesini işittim. Bir süre sonra bu adam dışarı çıktı ve bana kim olduğumu sordu. Kendisine başımdan geçeni anlattım. Bunun üzerine adam, beni mağarasına aldı. İçeride başka kimseler de vardı.

Bu adamlar bana, bu adanın hükümdarı olan Mihrace'nin seyisleri olduklarını söylediler. Her sene aynı mevsimde hükümdarın kısraklarını buraya otlatmaya getirirlermiş, bazen de bu hayvanları denizden çıkan bir deniz atına karşı korumaya mecbur kalırlarmış. Biraz sonra yola çıkacak olan bu insanlar bir gün daha geç kalsaymışım takdirde öleceğimi belirttiler. Muhakkak öleceğimi söylediler.

Çünkü evler uzakta imiş ve kılavuzsuz oraya gitmem imkânsızmış. Onlar benimle böyle konuşurken, denizatı denizden çıktı ve bir kısrağın üstüne atılarak onu parçalayıp yemek istedi. Fakat

seyislerin kopardıkları gürültü üzerine yakaladığı kısrağı bıraktı ve tekrar denize dalıp gitti.

Ertesi gün seyisler, kısraklarla beraber başkentin yolunu tuttular, ben de beraberlerinde gittim. Şehre vardığımız zaman, padişah Mihrace'ye takdim edildim. Bana kim olduğumu ve buraya beni hangi rüzgârın sürüklediğini sordu. Başımdan geçen felâketlere pek üzüldü. Sonra bana iyi bakmalarını ve ihtiyacım olan her şeyi temin etmelerini emir buyurdu. Bu emir cömertçe yerine getirildi.

Tüccar olduğum için kendi mesleğimdeki adamlarla sık sık görüşüyordum. Özellikle yabancıları arıyordum ki hem kendilerinden Bağdat'a dair haberler alayım hem de tekrar oraya dönmek için birisini bulayım. Nihayet bir gün limanda bulunduğum sırada, rıhtıma bir gemi yanaştı. Demir atılır atılmaz malları çıkarmaya başladılar. İşte o anda birkaçına gözüm ilişti ve üzerlerindeki yazıda bu malların sahibi olarak kendi ismimi okudum. İyice dikkat edince de bunların Basra'dan gemiye yüklemiş olduğum kendi mallarım olduğunda şüphem kalmadı.

Çok geçmeden gemideki adamlar geldiler ve beni tanıyarak sevindiler, tebrik ve iltifatlarda bulundular. Geminin kaptanı boynuma sarılarak:

–Rabbimize hamd olsun, dedi, bu büyük tehlikeyi atlatmışsınız! Buna ne derece sevindiğimi size tarif edemem. İşte mallarınız; alın bunları, sizindir

bunlar, ne isterseniz yapın.

Kendisine teşekkür ederek faziletini övdüm, minnettarlığımın bir nişanesi olarak da bazı mallarımı vererek kabulünü rica ettim, fakat kabul etmedi.

Diğer taraftan mallarımın içinde en kıymetli ne varsa seçtim ve bunları konukseverliğine karşı teşekkür etmek için padişah Mihrace'ye takdim ettim. Sonra kendisiyle vedalaşarak yanından ayrıldım ve aynı gemiye bindim. Fakat hareketimden evvel, elimde kalan malları o memleketin başka malları ile değiştim.

Birçok adalardan geçtik ve nihayet Basra limanına yanaştık. Oradan aşağı yukarı yüz bin fındık altını ile Bağdat'a döndük. Ailem beni pek büyük bir sevinçle karşıladı. Güzel topraklar satın aldım ve büyük bir ev yaptırdım. İşte bu suretle çektiğim ıstırapları unutmak ve hayatın zevklerinden istifade etmek kararıyla buraya yerleştim. Fakat bundan sonrasını dinlerken anlayacaksınız ki buradaki rahat yaşantım uzun bir müddet devam edemeyecekmiş.

GEMİCİ SİNBAD VE ZÜMRÜDÜANKA KUŞU

Sinbad, hamala başından geçenleri anlatmaya devam etti:

–Hani gerçekten, dedi böyle tembel tembel hayat sürmek çok geçmeden canımı sıkmağa başlamıştı. Tekrar seyahate çıkmak ve ticaret yapmak hevesine kapılmıştım. Bunun üzerine satmak üzere yeni mallar satın aldım ve namuslarına emin olduğum başka tüccarlarla ikinci defa olarak bir gemiye bindim.

Adadan adaya yol alıyor ve çok kârlı mal alışverişleri gerçekleştiriyorduk. Bir gün yine türlü türlü meyve ağaçlarıyla kaplı olan bu adalardan birine indik. Fakat bu ada o kadar ıssızdı ki hiçbir insan izine rastlayamadık. Bazımız çiçekler, bazımız meyveler toplarken, ben de yanımda getirdiğim yiyeceklerimi alarak güzel bir ağaç gölgesine oturdum. İyice karnımı doyurduktan sonra içim geçti. Sonunu hiç düşünmeden uyuyakalmışım.

Bu uykumun ne kadar sürdüğünü bilmiyorum. Uyandığımda gemiyi demir atmış olduğu yerde göremedim. Bütün yelkenlerini şişirip engine

açılmıştı ve o kadar hızlı uzaklaşıyordu ki pek az zaman sonra gözden kaybolup gitti. Önce üzüntümden ölmeyi düşündüm. Sonra Allah'ın iradesine tevekkül kıldım ve ne olacağını bilmeden etrafı gözetlemek için büyük bir ağacın tepesine çıktım. Adanın biraz ilerisinde beyaz bir şey gözüme ilişince ağaçtan indim ve yanımda kalan yiyeceklerimle o istikamete doğru yürüdüm.

Gözümün seçebileceği bir mesafeye gelince, bunun, insanın aklına durgunluk verecek bir büyüklükte, tamamıyla dümdüz ve cilâlı beyaz bir yuvarlak olduğunu farkettim.

İçerisine girilecek bir yeri var mı diye etrafını dolandım. Ama hiçbir kapısı yoktu. Ayrıca çok yüksek ve dümdüz olduğu için üstüne çıkmak da imkânsız görünüyordu. Yüksekliği elli basamaklı bir kule kadar olmalıydı.

O esnada güneş batmak üzereydi. Sanki kalın bir bulut geçiyormuş gibi hava ansızın karardı. Bu acayip kararmaya çok şaşırdım. Fakat bu kararmaya gökte uçan büyük bir kuşun sebep olduğunu görünce büsbütün şaşırıp kaldım. Derken gemicilerin sık sık lâfını ettikleri Zümrüdüanka isimli bir kuşu hatırladım ve yanında durduğum bu yuvarlak şeyin bu kuşun yumurtası olduğunu anladım. Gerçekten kuş da yere iner inmez kuluçkaya yatar gibi yumurtanın üstüne çöküverdi. Ben onun geldiğini görünce yumurtaya iyice sokulup yapışmıştım.

Öyle ki kuşun ayaklarından biri önüme dikilmişti ve bu ayak bir ağaç gövdesi kadar kocamandı.

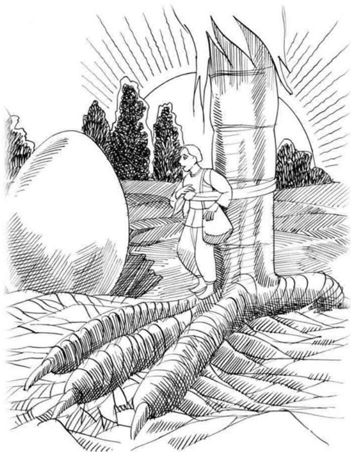
Hemen sarığımı çözüp vücudumu sımsıkı bu ayağa bağladım. Ümit ediyordum ki Anka ertesi gün tekrar havalanınca beni de bu ıssız adadan alıp götürürdü. Gerçekten de öyle oldu. Anka geceyi yumurtanın üstünde geçirdikten sonra güneş doğar doğmaz havalandı ve beni o kadar yükseklere çıkardı ki toprağı göremez oldum. Sonra birdenbire korkunç bir hızla aşağıya indi.

Kuş yere konar konmaz, beni onun ayağına bağlı tutan düğümü çabucak çözdüm. Kuşun yanından henüz ayrılmıştım ki görülmemiş uzunlukta bir yılanı gagaladı. Onu yakalayıp derhâl havalandı.

Beni bıraktığı yer derin mi derin ve her tarafı dağlarla çevrili bir vadi idi. Dağlar o kadar yüksekti ki bulutların içinde kaybolmuşlardı.

Hem öyle sarp ve öyle yalçındılar ki üstlerine çıkılabilecek hiç yolları yoktu. Bu da benim için yeni bir dert oldu ve terkettiğim ıssız ada ile bu yeri kıyaslayınca bu değişiklikten hiçbir şey kazanmadığımı anladım.

Vadiyi biraz dolaşıp araştırdım. Her tarafına elmaslar serpili olduğunu gördüm. Bunların hayret edilecek derecede irileri vardı. Fakat büyük bir ümitsizlik içinde olduğumdan bunlara karşı hiçbir arzu duymadan uzun uzun yürüdüm. Nihayet bir

kaya dibine oturdum. Karnım çok acıkmıştı. Nevalemle karnımı doyurduktan sonra biraz uyumak istedim. Henüz dalmıştım ki yanıma büyük bir gürültü ile düşen bir şey beni uyandırdı. Bu, koskoca taze bir et parçası idi. Tam o anda kayalığın üstünden et parçalarının düşmeye devam ettiğini gördüm.

İnanmıyordum, ama daha önceleri çok işittiğim bir şey geldi aklıma. Güya kartalların yavruladıkları mevsimde bazı tüccarlar bu vadinin üstünden geçerlermiş, etleri koca koca parçalar hâlinde kesip vadiye fırlatırlarmış. Üzerlerine düştükleri elmaslar bu etlere yapışırmış. Kartallar da bu et parçalarına saldırırlar ve bunları kapıp yavruları yesin diye kayalıkların tepesindeki yuvalarına götürürlermiş. O zaman tüccarlar bağıra bağıra kartalları ürkütüp kaçırırlar ve et parçalarına yapışmış olan elmasları alırlarmış. İşte bu tüccarlar, hiç kimsenin inemeyeceği bir uçurum olan bu vadideki elmasları böyle bir hile ile elde ederlermiş.

Gördüğüm et parçaları bana, bu çıkılması imkânsız olan çukurdan çıkmak çaresini düşündürdü. O anda gözüme ilişen en iri elmasları toplamağa başladım ve içerisine yiyeceklerimi koyduğum heybeye bunları tıka basa doldurdum.

Sonra en iri bir et parçası aldım. Onu sarığımla sıkı sıkı vücuduma bağladım ve yüzü koyun toprağa uzandım.

Daha ben uzanır uzanmaz, kartallar gelerek etleri kapışmaya başladılar ve bu arada beni de yerden kaldırdılar. Vücuduma sardığım parça ile beraber beni de havalandıran kartal, en güçlülerinden biriydi. Beni aldı, dağın ta tepesindeki yuvasına indirdi. O zaman tüccarlar kartalları ürkütmek için hemen bağırıp kaçırmağa başladılar. Onları yuvalarından uzaklaştırdıktan sonra karşılarında beni görünce son derece şaşırarak etrafımda toplandılar. Ben de başıma geleni anlatarak şaşkınlıklarını büsbütün çoğalttım. Böyle bir işe girişmemdeki cesareti ve bu işi başarı ile sonuçlandırmamı hayretler içinde karşıladılar.

Beni barakalarına götürdüler. Elmaslarımın iriliği onları çok şaşırtmıştı. Buraya yaptıkları bütün seyahatleri esnasında bu kadar iri elmaslar görmediklerini söylediler. Barakasına getirilmiş olduğum tüccara, bunlardan ne kadar isterse almasını rica ettim. Yalnız bir tekini almakla yetindi, onu da orta boyda olanlarından seçti. Kendisine bana bir zararı olmayacağını ve bu elmaslardan daha başka almasını rica ettim.

–Hayır, dedi, bu bana yeter. Kâfi derecede kıymetli bir elmas bu. Kendime küçük bir servet temin etmek için bundan sonra başka seyahatlere katlanmak zahmetinden beni kurtarır.

O geceyi bu tüccarlarla beraber geçirdim. Ertesi gün de hep birlikte yola çıktık. İlk limana vardık.

Oradan da Roha adasına geçtik. Roha'da elmaslarımın birkaçını kıymetli mallarla değiştirdim. Buradan da kalkıp başka adalara gittik ve nihayet kıt'adaki birçok şehre uğradıktan sonra Basra'ya ulaştık. Basra'dan sonra Bağdat'a gittim. Önce orada fakirlere sadaka dağıttım ve muazzam servetimin elimde kalanı ile namusluca refah ve saadet içinde yaşamaya başladım. Sürdüğüm bu tatlı hayat, bana iki seyahatim esnasında geçirdiğim tehlikeleri unutturmuştu. Bakın sonra bu yüzden başıma neler geldi.

GEMİCİ SİNBAD VE DENİZ İHTİYARI

Sinbad, hamala başından geçenleri anlatmaya devam etti:

Bu neşeli hayat bana çektiğim bütün sıkıntıları ve tehlikeleri unutturmuştu. Yeniden bir seyahate çıkmak arzusunu yenememiştim. Fakat bu defa bir kaptanın kumandası altında seyahat etmek istemiyordum. Kumanda bende olmalıydı. Bunun için bir gemi yaptırmaya koyuldum. Geminin inşası bitince de malları yüklettim ve ayrı ayrı milletlerden birçok tüccarla beraber gemiye bindik.

Müsait bir rüzgâr eser esmez yelkenleri açıp engine açıldık. Uzun bir deniz yolculuğundan sonra ilk yanaştığımız kıyı, ıssız bir ada oldu. Orada bir Zümrüdüanka yumurtası bulduk. Yumurta çok büyük idi. İçerisinde gagası belirmeye başlamış, hemen hemen çıkmak üzere olan bir yavru Anka kuşu vardı.

Arkadaşlarıma:

–Aman etmeyin, zavallı yavruya karışmayın, sonu bizim için iyi olmaz, diye ne kadar nasihat ettimse de sözlerim kâr etmedi. Baltaya sarılıp pat küt

yumurtayı kırdılar ve açılan delikten zavallı yavruyu parça parça çıkardılar. Bundan sonra onu kızarttılar. Kuşu henüz yiyip bitirmişlerdi ki havada, bizden epeyce uzakta iki iri bulut belirdi. Kaptan daha önceki tecrübelerinden, bunların yavru Anka'nın anası ile babası olduğunu haykırdı ve başımıza gelecek olan felâketi hemen anlayarak:

–Aman çabuk gemiye dönün. diye hepimizi acele çağırdı.

Artık tasavvur edin ne telâşla gemiye döndük ve nasıl bir sür'atle tekrar yelkenleri açtık.

Bununla beraber, iki Zümrüdüanka korkunç haykırışlarla yaklaştılar ve yumurtalarının perişan hâlini, yavrunun da içinde bulunmadığını görünce bu çığlıklarını büsbütün ayyuka çıkardılar.

Bir an yere konduktan sonra tekrar uçmaya başladıkları zaman, her ikisinin de pençelerinde müthiş büyüklükte birer kaya parçası gözümüze ilişti. Tam bizim geminin üstüne gelince birisi, pençesinde tuttuğu kaya parçasını bıraktı. Bizim dümencinin ustaca dümeni kırması sayesinde bu kaya parçası yanı başımıza denize düştü. Deniz, ortasından öyle yarıldı ki ta dibini gördük.

Fakat felâkete bakın ki öbür zümrüdüanka, kayasını gemimizin tam ortasına indirdi. Gemi bin parça olup dağıldı. Tayfalarla yolcuların hepsi mahvoldular. Ben de denizin dibini boyladım, fakat tekrar suyun üstüne çıkınca Rabbim gene bana yardım

etti. Büyük bir tahta parçasını elime geçirdim. Böylece bu tahta parçasını bazen bir elime, bazen öteki elime geçirip kendimi suyun üstünde tutmaya çalıştım.

Kendimi akıntıya bıraktım. Rüzgâr da benim için elverişli esiyordu. Bu suretle nihayet bir adaya vardım. Bu adada tatlı sular ve birçok meyve ağacı buldum. Bu meyvelerden bol bol yiyerek karnımı doyurdum. Bu adanın iç taraflarını dolaşırken gözüme bir ihtiyar adam ilişti. Pek bitkin bir hâli vardı. Bir derenin kenarında oturmuştu. İlk önce onu benimle beraber kazaya uğrayanlardan birisi sandım. Yanına yaklaşıp selâm verdim. Fakat o bana yalnız başını eğerek cevap verdi. Kendisine burada ne yaptığını sordum. Bana cevap verecek yerde kendisini omzuma almamı ve dereyi geçirmemi işaret etti.

Aynı zamanda bana, o tarafta meyve toplamaya gideceğini de anlatmış oldu. Onu omzuma alarak dereyi geçirdim. Eğilerek:

–Haydi, inin artık dedim.

Fakat bu dermansız ihtiyar, yere ineceği yerde iki bacağını hafifçe boynumun etrafından geçirdi. Sonra da bacaklarıyla sanki beni boğmak istiyormuş gibi boynumu kuvvetle sıkarak omuzlarıma ata biner gibi oturdu. Bu anda dehşete uğrayarak korkudan bayıldım. Baygınlığıma rağmen ihtiyar boynuma yapışıp kalmış ve nefes alayım diye yalnız

biraz ayaklarını açmıştı. Nihayet ben ayılınca ayaklarından birini bütün kuvvetiyle karnıma dayadı, öbür ayağıyla da şiddetle böğrüme vurarak beni zorla kaldırdı. Ayağa kalkınca da yürüttü.

Ara sıra yolda rastladığımız meyvelerden toplamak için beni durmaya mecbur ediyordu. Bu hâl böyle günlerce devam etti. Gündüzleri bu cenderenin içinde beni yürütüyor, gece olup da dinlenmek istediğim zaman bile ayaklarını boynumdan çekmeyerek benimle beraber toprağa uzanıyordu. Her sabah beni uyandırmak için dürtmekten de geri kalmıyordu. Sonra beni kaldırıp ayaklarıyla vurarak yine yürütüyordu. Artık siz düşünün, kendimi müdafaa bile edemeden bu yükü taşımaktan ne azap çektiğimi.

Bir gün yolumun üstünde ağacından düşmüş olan birçok kabaklar görerek oldukça iricelerinden bir tanesini aldım ve iyice oyup temizledikten sonra içerisine birçok üzüm salkımlarının suyunu sıktım. Sonra bunu bir köşeye bıraktım. İhtiyarı da beni tekrar yürütünceye kadar kurnazlıkla oyalayıp günlerce burada alıkoydum.

Nihayet son gün kabağı aldım ve ağzıma götürerek içer gibi yaptım. Biraz da sarhoş taklidi yaptım.

Bu içkinin bende yaptığı tesiri gören ve bu tesirle kendisini daha hafif taşıdığımı zanneden ihtiyar, kendisine de bu içkiden içirmemi işaret etti.

Kendisine kabağı uzattım, aldı ve içkiyi lâtif bulduğundan son damlasına kadar içti. Derhâl şarabın sarhoşluğu başına vurarak kendine göre bir türkü çağırmaya ve omuzlarımın üstünde kımıldanmaya başladı. Bu sarsıntılardan midesi bulanan ihtiyarın bacakları yavaş yavaş gevşedi. Nihayet öyle bir hâle geldi ki artık bacaklarıyla beni hiç sıkamaz oldu. Bunu görünce hemen kendisini yere fırlattım, orada hareketsiz kaldı.

Büyük bir sevinç içerisindeydim. Artık ihtiyardan kurtulmuştum. Denize doğru yola koyuldum. Sahile varınca bir takım gemicilere rastladım. Bunlara başımdan geçenleri anlatınca bana:

–Deniz ihtiyarının eline düşmüşsünüz, dediler. Nefesini tıkamadığı ilk adam sizsiniz. Eline geçirdiği kimseleri boğmadan asla bırakmamıştır, bu adayı da öldürdüğü insanların sayısı ile meşhur etmiştir. Bunun için bu adaya inen tayfalarla tüccarlar ancak kafile hâlinde içerlere doğru sokulmayı göze alabilirler.

Bundan sonra, bunlar beni gemilerine götürdüler. Birkaç gün yolculuktan sonra, Komari adasına vardık. Ben başka tüccarlarla beraber inci avcılığına gittim ve kendi hesabıma dalgıçlar tuttum. Bunlar bana iri ve son derece mükemmel inciler topladılar. Bunun üzerine neşe ile bir gemiye bindim. Hamdolsun ki bu gemi beni Basra'ya götürdü.

Oradan Bağdat'a yollandım ve götürdüğüm incilerle orada pek çok para kazandım.

Öteki seyahatlerimde olduğu gibi bu defa da kazancımın onda birini sadaka olarak dağıttım. Dağıttığım sadakanın yüzü suyu hürmetine Rabbimin beni her türlü kazalardan koruduğunu biliyordum. Daha sonra dinlenerek yorgunluğumu gidermeye çalıştım. Başıma gelen bunca felâketten sonra yine seyahate çıkıp çıkmadığımı merak ediyorsunuz. Evet servetim çoktu ve ben bu başıma gelenlerden çok yorulmuştum, artık seyahate çıkmayacaktım. Ancak bakın başıma daha neler geldi.

GEMİCİ SİNBAD VE FİLLER

Bir gün birkaç dostuma ziyafet çektiğim sırada halifenin bir subayı geldi ve efendisinin beni çağırdığını söyledi. Derhâl onunla saraya gittim.

Huzuruna varınca halife bana:

–Sinbad, dedi, size ihtiyacım var. Bana hizmette bulunun. Seylân hükümdarının yazdığı mektubun cevabıyla beraber ona hediyelerimi götürün. Doğrusu bana gösterdiği nezakete aynı suretle mukabele etmem lâzımdır.

Bu emir bana yıldırım tesiri yaptı ve:

–Halife-i Müslimîn Hazretleri, dedim. Efendimiz bana ne emir buyururlarsa yerine getirmeye hazırım. Fakat haddim olmayarak sizden şunu düşünmenizi rica ederim ki ben artık meşakkate tahammül edecek hâlde değilim. Şimdiye kadar akla ve hayale sığmayacak derecede ıstırap çektim. Yorgunluktan usandım ve bundan böyle Bağdat'tan asla dışarı çıkmamaya karar verdim.

Böyle dedikten sonra halifeye, başımdan geçen bütün maceraları ayrıntılarıyla anlattım. Beni sonuna kadar sabırla dinledi ve:

–İtiraf ederim ki, dedi, bu anlattıklarınız

harikulâde olaylardır. Fakat bu defa sadece Seylân adasına gitmeniz ve size verdiğim vazifeyi yerine getirmeniz bahis mevzuudur. Düşünün ki bu ada hükümdarının o büyük nezaketine karşı borçlu olmak benim ne şanıma, ne de şerefime sığar.

Israrı üzerine emirlerine itaat etmeye hazır bulunduğumu söyledim. Buna çok memnun oldu ve seyahat masrafım için bana yüz fındık altını verdi.

Birkaç gün içinde yolculuk hazırlığımı tamamladım ve halifenin hediyeleri ile beraber kendi elinden mektubunu teslim alır almaz Basra yolunu tuttum.

Oraya varınca bir gemiye bindim. Deniz yolculuğum çok hoş geçti ve Seylân adasına oldukça çabuk vardım. Daha gemiden iner inmez beni izzet ve itibarla saraya götürdüler. Orada âdet üzere hükümdarı selâmladım. Kendisine saygılarımı sundum ve getirdiğim hediyelerle mektubu takdim ettim.

Seylân hükümdarı kendisinin gösterdiği dostluğu, halife hazretlerinin cevaplandırmasından büyük bir mutluluk duydular. Biraz görüştükten sonra geri dönmek için müsaadelerini diledim. Bu müsaadeyi çok güçlükle elde edebildim. Hükümdar beni konuk etmek istiyordu. Hükümdar arzusuna rağmen beni yola çıkarırken, oldukça değerli hediyeler de verdi. Ben tekrar Bağdat'a dönmek üzere hemen gemiye bindim, fakat umduğum gibi oraya varmak

saadetine eremedim. Çünkü Allah başka türlü takdir buyurmuştu.

Hareketimizden üç dört gün sonra korsanların taarruzuna uğradık. Müdafaa edecek hiçbir vasıtamız olmadığından gemimizi kolaylıkla zaptettiler. Bizi soyup soğana çevirdiler ve hepimizi çok uzak bir adaya köle olarak sattılar. Ben kendi hisseme zengin bir tüccarın eline düştüm. Bu adam beni satın alır almaz evine götürdü ve orada iyice yedirip temizce giydirdi. Birkaç gün sonra elime bir yayla bir miktar ok verdi ve bindiği bir filin arkasına beni de bindirerek şehirden iki üç saat ötedeki bir ormana götürdü. En sonunda bir ağacın altında durarak beni filden indirdi ve:

–Bu ağaca çıkın, burada geçerken göreceğiniz fillerin üstüne oklarınızı atın. Eğer içlerinden biri devrilirse hemen gelip bana haber verirsiniz.

Bana biraz yiyecek bıraktıktan sonra tekrar şehrin yolunu tuttu, ben de bütün gece ağacın üstünde pusuda kaldım. Ertesi gün güneş doğar doğmaz, bir sürü filin meydana çıktığını gördüm. Üzerlerine bir sürü ok yağdırdım. En sonunda içlerinden birisi yere yıkıldı. Diğerleri kaçtıktan sonra şehre dönüp efendime haber verdim. Kendisi becerikliliğimden dolayı beni öve öve göklere çıkardı. Sonra birlikte ormana gittik ve bir çukur kazarak öldürdüğüm fili gömdük. Efendim, hayvan çürüyünce tekrar gelerek satmak için dişlerini

sökmek niyetinde idi.

Ben bu ava iki ay müddetle devam ettim. Fil öldürmeden geçirdiğim bir gün bile olmuyordu. Bir sabah filler her zamanki gibi ormandan yol alıp önümden geçecekleri yerde, üzerine çıkmış olduğum ağaca yaklaştılar ve hortumlarını kaldırıp gözlerini üzerime dikerek ağacın etrafını sardılar. Ben bu hayret verici manzara karşısında hareketsiz, öyle bir dehşete uğradım ki yayımla oklarım elimden düştü. Fillerin en irisi hortumunu ağacın köküne doladı ve topraktan sökerek yere devirdi. Ben de ağaçla beraber yere düştüm, fakat hayvan hortumu ile beni yakalayınca sırtına attı.

Sonra sürü ile kendisini takip eden öteki fillerin önüne düşerek beni bir yere kadar götürdü ve orada yere bırakıp yanında gelen bütün fillerle beraber çekildi gitti. O zaman ayağa kalktım ve baştan başa yığın yığın fil kemikleri ve dişleriyle kaplanmış, oldukça uzun ve geniş bir tepenin üstünde bulunduğumu farkettim.

Burasının fillerin mezarlığı olduğuna hiç şüphem kalmamıştı.

Onlar beni buraya, kendilerini avlamaktan artık vazgeçeyim diye, mahsus getirmişlerdi. Bir süre sonra yollara düştüm, bir gün ve bir gece yürüdükten sonra beni ölmüş sanan efendimin yanına vardım. Hikâyem onu hayretlere düşürdü, o derece ki ertesi gün tepeye birlikte gittik. Orada

kendisine anlattığım şeyin doğru olduğunu gözleriyle gördü ve sevincinden kabına sığmadı ve:

–Kardeşim, dedi, bu keşfinizle beni öyle sevindirdiniz ki artık bundan sonra size köle muamelesi edemem. İşte Allah şahidim olsun, sizi azat ediyorum! Gerçekten bana inanılmayacak bir servet sağladınız. Zira biz şimdiye kadar, ancak hayatımızı tehlikeye koyarak fildişi elde edebiliyorduk. Hâlbuki şimdi sizin vesilenizle şehrimiz zengin oldu. Zannetmeyin ki sizi azat etmekle yeterli derecede mükâfatlandırdığım iddiasındayım, bilâkis buna ilâve olarak size pek çok mallar ve hediyeler de vereceğim.

Kendisine cevap olarak:

–Bana bahşettiğiniz hürriyet, bana karşı borcunuzu ödemeye yeter, dedim. Size ve şehrinize karşı bir hizmetim dokunması benim için ne büyük bir saadet! Bana mükâfat olarak bir tek dileğim, memleketime dönmeme müsaade buyurmanızdır.

–Pekâlâ, diye cevap verdi. Neredeyse mevsim rüzgârları eser ve buraya fil dişi yüklemeye gemiler gelir. Sizi o zaman memleketinize yollarım, yol paranızı da öderim.

Üzerine binip geldiğimiz file taşıyabileceği kadar fil dişi yükledik ve tekrar şehrin yolunu tuttuk.

Orada bir zaman, meltemi bekleyerek kaldım. Bu müddet zarfında da tepeye o kadar seyahat ettik ki depolarımızı fil dişleriyle doldurduk. Şehrin

fil dişi ticaretiyle uğraşan bütün tüccarları da aynı şeyi yaptılar, çünkü bunu onlardan uzun zaman saklamak mümkün olmadı.

Nihayet gemiler geldi. Efendim benim bineceğim gemiyi, benim hesabıma yarı yarıya fil dişi ile doldurdu ve ben bütün şehrin alkışları arasında gemiye bindim.

Gemimiz daha önce Hindistan'ın bir limanından yola çıktığından, gidip yine o limana yanaştık. Ben de Basra'ya kadar deniz yolculuğunun tehlikelerinden kaçınmak için seyahatime karadan devam etmek kararıyla, kendime ait olan fil dişlerini orada gemiden çıkarttım. Bunları satmak bana pek çok para kazandırdı. Bu para ile hediye götürmek üzere birçok nadide şeyler satın aldım ve mallarım hazır olunca kalabalık kervana katıldım. Yollarda uzun zaman kaldım ve çok meşakkat çektim, fakat artık ne fırtınalardan, ne korsanlardan, ne yamyamlardan, ne de atlattığım diğer bütün tehlikelerden korkacak bir şey olduğunu bildiğimden bu meşakkatlere sabırla katlanıyordum.

Nihayet bütün bu yorgunluklar sona erdi. Çok şükür Bağdat'a vardım. İlk önce Halife Hazretlerine gidip elçiliğimin hesabını verdim. Bana seyahatimin uzun sürmesinden kaygılanmış olduğunu, fakat Yüce Allah'ın beni daima koruyacağından ümidini kesmediğini söyledi. Halifenin huzurundan, bana gösterdiği itibardan ve ihsan buyurduğu

hediyelerden pek memnun olarak ayrıldım.

Sonra kendimi tamamıyla aileme, anama, babama ve dostlarıma verdim.

Sinbad hikâyesini işte böyle bitirdi ve hamala:

–Eee! Şimdi söyleyin bakalım dostum, dedi, hiç benim kadar eza ve cefa çeken bir kimseyi duydunuz mu? Artık bu kadar uğraşıp didindikten sonra hoş ve sakin bir hayatın keyfini sürmek benim hakkım değil mi?

Hamal ona yaklaştı ve elini öptü:

–Efendimiz, dedi, siz çok korkunç tehlikeler atlatmışsınız. Siz sakin bir hayatı hak etmişsiniz. Hatta malik olduğunuz mal ve mülkten daha fazlasına da lâyıksınız, çünkü bu serveti çok iyi kullanıyorsunuz ve çok cömertsiniz. O hâlde ömrünüzün son dakikasına kadar hep böyle neşe içinde yaşayınız.

Sinbad, kendisinin anlattığı seyahatlerinin her biri için ona yüz kere fazlasıyla fındık altınları verdirdi. Aynı zamanda onu dostları arasına aldı ve ona artık hamallıktan vazgeçmesini de söyledi.

ZAVALLI TÜCCAR!

Çok eski zamanlarda bir şehirde bir tüccar varmış. Bu tüccar dünyanın birçok yerine gitmiş ve ticaret yapmış. Bu yüzden dünyanın dört bir yanında ortakları varmış.

Bu tüccar bir gün ortaklarından birisiyle görüşmek ve hesapları kontrol etmek için uzun bir yolculuğa çıkmış. Yolculuk esnasında yorulmuş ve bir ağacın altında dinlenmeye karar vermiş. Bu arada karnı da acıkmış, hemencecik çantasından ekmek ile hurmayı çıkarmış ve yemeye başlamış. Yediği hurmaların çekirdeklerini de sağa sola atıyormuş. Tüccar bu çekirdekleri gelişigüzel çevreye atarken, birden bire elinde kılıcıyla bir cin belirivermiş. Cin son derece öfkeli bir ses tonuyla tüccara karşı:

–Ey insanoğlu! Sen hurmaları yedikten sonra çekirdekleri sağa sola fırlattın, o çekirdeklerden birisi benim oğlumun göğsüne isabet etti ve oğlum öldü. Şimdi ben de seni öldüreceğim. Elimden kurtulamazsın, demiş.

Tüccar çok akıllıymış ve pratik bir zekâya sahipmiş. Gayet üzüntülü ve perişan bir edayla cine:

–Çok özür dilerim. Gerçekten yaptığım bu büyük yanlışın cezası ölümdür. Ancak şimdi bana müsaade et, ortağımın yanına gideyim, hesabımı göreyim. Sonra da çoluk çocuğumla vedalaşayım. Ardından senin yanına tekrar gelirim, cezamı o zaman verirsin, demiş ve cini ikna etmiş.

Adamcağız hemencecik ortağının bulunduğu şehre gitmiş, hızlıca işlerini hâlletmiş, sonra memleketine dönmüş. Eşi ve dostlarıyla görüşmüş, helâllik dilemiş ve hepsiyle de vedalaşmış.

Daha sonra da söz verdiği gibi cinle karşılaşmış olduğu ağacın altına gelmiş ve onu beklemeye başlamış. Cini beklerken aniden bir ihtiyar ortaya çıkmış. İhtiyarın yanında zincire vurulmuş bir de geyik varmış. İhtiyar, tüccarı ağacın altında görünce:

–Sen niçin cinlerin uğrak yeri olan bu yerde oturuyorsun? Başını belâya mı sokmak istiyorsun, demiş. Adam çok üzüntülü ve ümitsiz bir şekilde ihtiyara bakmış, tam cevap verecekken elinde iki köpeği bulunan başka bir ihtiyar daha gelmiş. Bu ihtiyar da tüccara benzer sorular sormuş ve tüccardan başından geçenleri anlatmasını istemiş. Kısa bir süre sonra bir katır ile beraber başka bir ihtiyar daha gelmiş. O da aynı soruları sormuş ve buraların cinlere ait olduğunu ve burada oturmanın tehlikeli olduğunu söylemiş. Ancak tüccarın başına gelenleri merak ettiği için o da yanlarına oturmuş.

Tam bu esnada beklenen cin, büyük bir gürültü

ile ortaya çıkmış ve aceleyle ihtiyarların arasındaki tüccarı kapıp kaçmaya başlamış. Tüccarın perişan hâlini gören ihtiyarlar dayanamamışlar ve başlamışlar ağlamaya.

GEYİKLE GELEN İHTİYARIN HİKÂYESİ

Bu üç ihtiyardan elinde geyik olan, cine seslenerek:

–Birazcık bekler misin? Sana anlatacaklarım var, demiş.

Bunun üzerine cin:

–Hemen söyle acelem var, diye cevap vermiş.

İhtiyar:

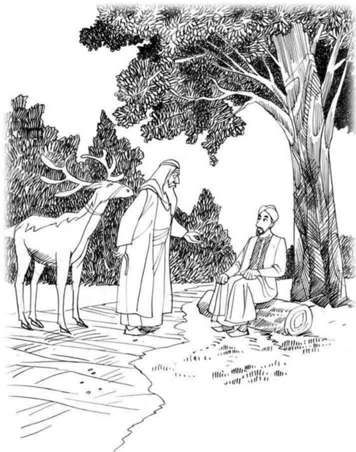
–Sevgili cin, sana çok güzel bir hikâye anlatacağım. Ancak karşılığında sen de bu zavallı tüccarın canının üçte birini bağışlayacaksın, demiş.

Cin:

–Peki. Anlat bakayım şu hikâyeyi, demiş.

İhtiyar söze başlamış:

–Efendim. Elimde bulunan şu geyik, benim amcamın kızıydı. Küçük yaşlarda beni bu kızla evlendirdiler. Uzun yıllar birlikte yaşadık, ancak bir türlü evlâdımız olmadı. Bunun üzerine büyüklerimiz beni ikinci kez evlendirdiler. Çok geçmeden yeni eşimden bir oğlum oldu. Oğlum on beş yaşına

bastığında bendeniz ticaret için şehir dışına çıktım. Geri döndüğümde oğlum ile anasını evde bulamadım ve evde bulunan ilk eşime onların nerede olduğunu sordum. Eşim:

–Yeni hanımınız vefat etti, oğlunuz da evden kaçtı, dedi. Meğer ilk eşim bir sihirbaz imiş. Ben yolculuğa çıkınca oğlumu buzağı, anasını da inek şekline sokmuş. Sonra da bunları otlatması için köyün çobanına teslim etmiş.

Tabiî ben bütün bu olanlardan habersiz bir sene boyunca perişan bir hâlde gezindim ve eşimle çocuğumu aradım.

Bir zaman sonra Kurban Bayramı gelip çattı. Ben de çobana gittim ve:

–Bana iyi bir kurbanlık sat, dedim. Çoban bana bir inek getirdi. Fakat inek beni görünce başladı ağlamaya. Ben ineğin bu hâlini görünce çok üzüldüm ve içimden onu kesmek gelmedi. İneği kesmesi için çobana ricada bulundum. Çoban beni kırmadı ve ineği kesti, ancak inek çok zayıftı ve eti yok denecek kadar azdı. Bunun üzerine bir kurban daha kesmek istedim. Bu sefer çoban bana bir buzağı getirdi. Buzağı beni ve kesilmiş olan ineği görünce çok derin bir feryat kopardı ve benim üzerime sıçramaya başladı. Ben buzağının bu hâline daha çok üzüldüm ve onu kesmekten vazgeçtim, çobana iade ettim. Yerine başka bir inek aldım ve kurban ettim.

Çok geçmeden çoban buzağıyı aldı ve evinin yolunu tuttu. Ertesi gün evimizde dinlenirken çobanın bağırtısıyla irkildim. Çoban:

–Müjde! Müjde! Müjde! Efendim, size çok önemli bir haberim var. Benim küçük bir kızım var. Bu kız küçükken büyü işleriyle uğraşmıştı. Bizim köyde büyüden anlayan bir koca karı vardı. Benim kızım da sık sık onu ziyaret ederdi. Zamanla o koca karıdan büyücülüğü öğrendi.

Ben çobanın sözü uzattığını görünce:

–Kardeşim, bırak bunları da müjdeni söyle, deyince çoban:

–Efendim, dün sizden ayrıldıktan sonra buzağıyı alıp eve götürdüm. Kızım bana:

–Babacığım, senin eve getirdiğin bu buzağıda acayiplikler seziyorum. Sanki bu hayvan değil de bir insan gibi hareket ediyor, dedi ve daha önceden öğrenmiş olduğu bazı büyüleri onun üzerinde tatbik etmeye başladı. Bir süre sonra da:

–Babacığım, bu buzağı bir insanmış. Hem de kimmiş biliyor musun, dedi. Ben pek de inanmayarak:

–Kimmiş kızım, dedim.

Kız:

–Babacığım, bu buzağı ihtiyarın kaybolan oğluymuş, dün kesmiş olduğunuz inek de bu çocuğun annesiymiş. İhtiyarın ilk hanımı, bunları kıskandığı

için büyü yapmış ve bu şekle sokmuş, demiş. Çoban bu haberi duyar duymaz, koşarak yanıma gelmiş. Ben bu haber karşısında neye uğradığımı şaşırdım ve:

–Çoban kardeş, beni hemen kızının ve oğlumun yanına götür, dedim. Beraberce çobanın evine gittik. Kız elimden tuttu ve beni buzağının, yani buzağı şekline sokulmuş olan oğlumun yanına götürdü.

Ben kıza dönerek:

–Sevgili kızım, bahtına düştüm, nolur bana yardım et. Eğer bana yardım edersen, babanın güttüğü bütün hayvanları sana bağışlarım, dedim.

Genç kız benim yalvarmam karşısında:

–Efendim, ben sizden malınızı istemiyorum. Benim bir tek isteğim var. O da oğlunuzla beni evlendirmenizdir. Ancak büyücü olan karınızı da hapsettirmeniz gerekir. Çünkü o çok hırslı ve kıskanç birisidir. Bize tekrar zarar verebilir, dedi.

Ben kızın iyi kalpli bir insan olduğunu anladım ve onun dediklerini kabul ettim. Ardından genç kız bildiği duaları okumaya başladı ve Allah'tan yardım istedi. Samimî bir kalple:

–Ya Rabbi! Bu buzağı, gerçekten bir buzağı ise olduğu gibi kalsın. Yok eğer bir insansa, onu eski hâline çevir, dedi.

Bizler de dikkatli ve endişeli bir şekilde kızın

duasına iştirak ettik. Bir süre sonra buzağının irkildiğini ve birden bire suretinin değiştiğini gördük. Buzağı aslına, yani insan şekline döndü. Ben oğluma kavuştum ve çok sevindim. İyi kalpli bu kızı hemencecik oğlumla evlendirdim. Daha sonra genç kız, ben ve oğlum doğruca evimizin yolunu tuttuk. Eve gelince genç kız ilk eşime büyü yaptı ve onu geyik şekline soktu. İşte benim hikâyem budur.

Hikâyeyi cinle beraber tüccar ve diğer iki ihtiyar da dinlemiş. Cin bu hikâyeyi çok beğenmiş ve geyikli ihtiyarın ricası üzerine tüccarın canının üçte birini bağışlamış.

TAZIYLA GELEN İHTİYARIN HİKÂYESİ

Tam bu esnada yanında iki tazı bulunan ihtiyar, cine yaklaşmış ve:

–Benim de bir hikâyem var, benimkini de dinle. Eğer beğenirsen, tüccarın canının üçte birini de benim için bağışlarsın, demiş. Cin bu teklifi de kabul etmiş ve:

–Pekâlâ, sen de anlat bakalım İhtiyar, demiş.

Bunun üzerine ihtiyar hikâyesini anlatmaya başlamış:

–Sevgili cin, biz ana, baba ve üç kardeş beraber yaşardık. Evimiz çok güzeldi ve mutlu bir hayatımız vardı. Böyle mutlu bir hayat sürerken bir gün hiç beklenmedik bir olay oldu ve babamız hayata gözlerini yumdu. Başta annem olmak üzere hepimiz çok üzüldük. Kısa bir süre sonra babamızdan kalan malları üç kardeş aramızda paylaştık. Ben babamdan kalan parayla bir dükkân açtım ve alış veriş yapmaya başladım. Diğer iki kardeşim ise mallarını sattılar ve ticaret yapmak üzere uzak memleketlere gitmeye karar verdiler.

Ben onları bu fikirlerinden vazgeçirmek için çok uğraştım. Ancak ikisi de çok kararlıydı, bir türlü vazgeçmediler. Çok geçmeden yola koyuldular.

Böylece yıllar yılları kovaladı. Ben işlerimi iyice ilerlettim. Ancak diğer kardeşlerimden hiç haber alamıyordum. Bir gün dükkânımda oturup kahvemi yudumlarken, kapının önünde perişan kılıklı iki adamın belirdiğini gördüm. Onlara dikkatlice bakınca onların kardeşlerim olduğunu anladım. Onları içeriye davet ettim, hikâyelerini anlattılar, başlarından geçenleri dinledim ve onları teselli etmeye çalışarak, "Takdir-i İlâhî böyleymiş, ne yapabiliriz. Sabırlı olun, inşallah işleriniz yeniden düzelir." dedim.

Daha sonra onların bu hâllerine dayanamadım ve "Kardeşlerim üzülmeyin, senenin sonu yaklaştı, ben dükkânımın hesabını toparlayacağım. Dükkândan kazandığım paranın hepsini üçe böleriz." dedim.

İki kardeşim de benim dediklerimi işitince çok mutlu oldular. Bir süre sonra hesapları toparladım ve iki bin altın kârım olduğunu anladım. Ardından söz verdiğim gibi parayı üçe böldüm.

Birkaç sene böyle beraber ve mutlu bir hayat sürdükten sonra, bunlar tekrar ticaret için sefere çıkmak istediklerini söylediler. Ben şiddetle karşı çıktım. O sene onları göndermedim. Altı sene daha böylece geçti. Altıncı sene sonunda kârımızın altı

bin altın olduğu anlaşıldı.

Ancak kardeşlerimin gözü hâla seyahatteydi. Her defasında daha çok para kazanmak için seyahate çıkmak gerektiğini söylemeleri ve seyahat esnasında yaşadıkları ilginç olayları ballandıra ballandıra anlatmaları benim de ikna olmama sebep olmuştu.

Hemencecik kazandığımız altı bin altının yarısını bir yere gömdük, kalanıyla ticaret yapmaya karar verdik ve bunun için hiç vakit kaybetmeden harekete geçtik. Öncelikle paramızın bir miktarıyla bir gemi tuttuk ve içine daha önce almış olduğumuz malları yükledik ve yola koyulduk.

Bu gemiyle bir aylık yolculuktan sonra başka bir şehre ulaştık. Bu şehirde mallarımızı sattık ve elimizdeki sermayemiz tam on katına çıktı. Kardeşlerimle ben bu ticaretten çok memnun olduk ve eğlenceler tertip ettik.

Ardından memleketimize dönmek üzere geminin yanına geldik.

Tam gemiye binecekken bir genç kız geldi ve bana:

–Efendim, ben çok marifetli ve bilgili biriyim. N'olur beni de yanınıza alın ve memleketinize götürün. Size hizmet ederim, sözünüzden dışarı çıkmam, dedi.

Kardeşlerim bu genç kızın söylediklerine itibar

etmediler ve gemiye almak istemediler. Ancak ben onun bu masum ve perişan hâli karşısında çok üzüldüm ve ricasını kabul ettim. Bu genç kız da bizimle beraber gemiye bindi ve yolculuk başladı. Daha sonra yolculuk esnasında bu genç kız bana:

–Efendim, benimle evlenirseniz, size daha da güzel hizmetlerde bulunurum, emrinizden dışarı çıkmam, dedi.

Zaten benim de kendisine karşı ilgim vardı, teklifini kabul ettim. Ardından da kardeşlerimin şahitliğinde onunla evlendim. Bir müddet sonra gözüm ondan başkasını görmez oldu.

Kardeşlerim bu durumu çok kıskandılar ve benim bu hâlimi aleyhimde bir fırsat olarak kullandılar. Gemide bulunan altınlar da onların gözünü kör etti ve benden kurtulmak için bazı plânlar yaptılar. Nihayet bir gün biz uyurken, gizlice içeriye girdiler ve beni denize attılar.

Ben tam boğulmak üzereyken, birden bire güçlü bir el uzandı, beni tuttu ve hızlı bir şekilde denizin üstünde uçurdu. Ben bu hâl karşısında şaşkına döndüm. Bir müddet sonra bu esrarengiz yaratık beni bir adaya bıraktı. Neden sonra kendime geldim ve bu garip yaratığa kim olduğunu sordum. O da bana:

–Ben bir cinim ve seni çoktan beri takip ediyorum. Daha ilk gördüğümde sana âşık oldum. Çoktan beri seninle evlenmek için bir fırsat kolluyordum.

Nihayet sen mallarını satıp da gemiye bineceğin zaman bir genç kız kılığına girdim ve sana, beni de gemiye alman için yalvardım. Daha sonra da kendimi sana sevdirdim. Sen de benimle evlenmeyi kabul ettin. Yani ben senin zevcenim, dedi.

Ardından da:

–Ben şimdi gidip senin kardeşlerinin gemisini batıracağım. Çünkü onlar çok hırslı ve kötü kalpli insanlar, deyince ben ona:

–Onlara ceza vermene gerek yok. Çünkü onların en büyük cezası, yaptıkları bu işin kendisidir. İnsanlar ne yaparlarsa kendilerine yaparlar. Yaptıkları kötülüğün cezasını hem bu dünyada hem de asıl hesap gününde çekerler, dedimse de cin beni dinlemedi.

Yine de ona:

–Sevgili cin onlar çok kötü olabilirler, ama nihayetinde onlar benim kardeşlerim, n'olur onları bağışla, dedim.

Bunun üzerine cin beni kırmadı. Kısa bir süre sonra da elimden tuttu, beni uçurdu ve evimin çatısına kadar götürdü. Orada cinle vedalaştık. Evime girince eşimin yanında iki tane köpek gördüm.

Eşime:

–Bu köpekler de nereden çıktı, dedim.

O da:

–Bilir misin bey, bu köpekler kimdir, dedi.

Ben de:

–Lâfı uzatmayı bırak da hemen söyle, deyince:

–Bunlar senin öz kardeşlerindir. Ben kız kardeşlerimden birisine bunların bize ettiklerini anlatmıştım. O da bana:

–Ben büyü ilmini çok iyi bilirim. Bunları ceza olsun diye köpek yapacağım, dedi. Ardından da dediğini yaptı.

Ben eşimin anlattıklarını duyunca ve kardeşlerimin hâlini görünce çok üzüldüm. Bana ettiklerine rağmen içim el vermedi. Bunun üzerine köpekleri aldım ve eşimin kız kardeşine doğru yola çıktım. Tam bu esnada ağacın altında oturan bu zavallı tüccara rastladım.

–Benim hikâyem de işte bu Ey cin! Benim hikâyemi duydun. Şimdi bu zavallı tüccarın canının üçte birini de benim için bağışlayacak mısın, deyince cin:

–Bağışladım gitti, demiş.

KATIRLA GELEN İHTİYARIN HİKAYESİ

Cin henüz köpekle gelen adamın hikâyesinin tesirinden kurtulmamışken katır sahibi ihtiyar söze girmiş ve:

–Sevgili cin! Müsaade edersen, ben de bir hikâye anlatacağım. Eğer beğenirsen, bu zavallı tüccarın canının geriye kalan kısmını da benim için bağışlarsın, demiş. Bunun üzerine Cin:

–Anlat bakalım, bir de seni dinleyelim demiş.

İhtiyar başlamış anlatmaya:

–Efendim benim yanımda bulunan bu katır aslında benim eşimdir. Bundan yıllar önce ticaret maksadıyla bir sefere çıkmıştım. Bir sene kadar evimden ve eşimden uzak kaldıktan sonra bir gün eve döndüm. Eve geldiğimde eşimin büyük bir hata işlediğini anladım. Eşim benim onu affetmeyeceğimi ve ona zarar vereceğimi anlayınca bana bir büyü yaptırmış. Bu büyü ile beni bir köpeğe çevirtti. Ardından da beni evden dışarı çıkardı ve sokağa attı. Bunun üzerine ben de yakında bulunan kasap dükkânının önünde vakit geçirmeye başladım. Bir

gün kasap beni dükkânın arka tarafına aldı ve bana kemik verdi. Ben de kemikleri afiyetle yerken, birden bire bir kız:

–Babacığım, sen ne yaptın, diye bağırmaya başladı.

Kasap:

–Ne yapmışım kızım, deyince:

–Sevgili babacığım, benim yanıma bir erkek getirdin, dedi.

Kızın babası:

–Kızım nerede erkek, burada bu köpekten başka kimse göremiyorum, dedi.

Kız da:

–Babacığım, ben de bu köpekten bahsediyorum, bilirsin ki ben büyü ilmini çok iyi bilirim. Şu anda köpek gibi görünen bu canlı, aslında bir insandır. Birisi ona büyü yapmış ve onu köpeğe çevirmiş, dedi.

Babası:

–Kızım, yazıktır bu garibe. Sen onu yeniden insan şekline döndür de hikâyesi nedir, dinleyelim, dedi.

Bunun üzerine kız, beni eski hâlime çevirdi. Ben de olup biteni bir bir kasaba ve kızına anlattım. Karımın bana yaptığı kötülüklerden ve yanlışlıklardan bahsettim.

Kasabın kızı hâlime çok üzüldü ve bana:

–Efendim eğer isterseniz size büyülü bir su hazırlayayım da karınızın üzerine serpin. Serperken içinizden hangi hayvanı geçirirseniz, ona dönüşsün, dedi.

Ben de:

–Çok iyi olur, ne olur bana yardımcı olun, dedim.

Ardından kız, büyülü bir su hazırladı ve bana verdi. Ben o suyu aldım, doğru evimin yolunu tuttum. Eve gelince o suyu eşimin üzerine serptim ve o anda içimden katırı geçirdim. Bu yüzden o kötü kadın katıra dönüştü.

İhtiyar adam hikâyesini bu şekilde cine anlatmış ve:

–İşte sevgili cin! Benim hikâyem böyle. İnşallah beğenmişsindir, demiş.

Cin de:

–Çok beğendim sevgili ihtiyar. Bu tüccarın canının geri kalanını da senin için bağışlıyorum, demiş ve oradan uzaklaşmış. Böylece bu üç ihtiyar anlattıkları hikâyelerle zavallı tüccarı canını kurtarmış. Tüccar, onlara teşekkür etmiş ve sevinerek evinin yolunu tutmuş.

HOCA HASAN VE ELMAS

Halife Harun Reşid'in kendisini sıkıntılı hissettiği bir gün başveziri Cafer yanına gelmiş. Cafer derhâl Harun Reşid'in neşesizliğinin farkına varmış.

–Halife Hazretleri, demiş, acaba böyle düşünceli görünmenizin sebebini sorabilir miyim?

Halife:

–Gerçekten çok canım sıkılıyor, diye cevap vermiş. Rica ederim bir şey bul, bir şeyler icat et de zihnim onunla meşgul olsun.

Bunun üzerine Başvezir Cafer:

–Halife Hazretleri, demiş, o hâlde size şunu hatırlatmama müsaade buyurun. Başkentinizde nizam ve asayişin hüküm sürmesini bizzat şevketlimiz kendilerine bir vazife edinmişlerdir. Bugün bu zahmete katlanarak şehri biraz gezelim. İşte efendimizin zihnindeki bulutları dağıtıp neşelerini yerine getirmek için iyi bir fırsat. Halife:

–Bak, ben bunu unutmuştum. İyi ki tam zamanında aklıma getirdin, cevabını vermiş. Haydi git elbiseni değiştir, ben de değiştireyim.

İkisi de birer yabancı tüccar elbisesi giymişler

ve böylece tanınmaz bir hâlde sarayın kırlara açılan gizli bir kapısından dışarı çıkmışlar. Şehrin bir kısmını dolaşmışlar, hatta şehrin kapısından çok uzakta bulunan Fırat kıyılarına kadar gitmişler. Fakat hiçbir tarafta usul ve nizama aykırı bir şey görmemişler. Kıyıda ilk karşılarına çıkan kayığa binip nehri geçmişler ve şehrin öteki taraflarını da gezip dolaştıktan sonra dönüşte, kayığa binmeden iki kıyı arasındaki köprünün yolunu tutmuşlar.

Bu köprüyü geçtikten sonra Halife, birdenbire tam bu köprünün ucunda yeni inşa edilmiş olan büyük bir bina görmüş ve bu binayı sarayının asilzadelerinden birinin konağı sanmış. Başvezirine bunun kime ait olduğunu sormuş. Başvezir:

–Bilmiyorum, fakat gidip öğreneyim, demiş.

Evin kime ait olduğunu Başvezir bir komşuya sormuş, o da bu evin Hoca Hasan isminde bir adamın evi olduğunu söylemiş. Hoca Hasan eskiden çok fakir bir urgancı imiş, bu sebepten kendisini Habbal lâkabıyla anarlarmış. Fakat nasıl olmuş da sonradan zengin olmuş, bunu hiç bilen yokmuş. O kadar çok serveti varmış ki böyle bir konağın idaresine bol bol para harcayabiliyormuş.

Başvezir bu öğrendiklerini hemen Halifeye yetiştirmiş.

Halife:

–Bu Hoca Hasan Habbal'ı görmek isterim, demiş, git ona söyle de yarın tam öğle saatinde

saraya gelsin.

Başvezir derhâl bu emri yerine getirmiş.

Çağırılan adam, ertesi gün söylenen saatte saraya gelmiş. Başvezir adamı hemen içeriye sokmuş ve Halifeye takdim etmiş. Adam, tahtın önünde Halifeyi saygıyla selâmlayınca, Halife söze başlamış:

–Hoca Hasan, demiş, dün senin konağının önünden geçerken bu konak bana o kadar fevkalâde ve güzel göründü ki merak ettim. Bu konağın kime ait olduğunu anlamak istedim. Öğrendiğime göre sen bu konağı, ancak gündelik nafakasını kazanabildiğin bir zanaat sahibiyken yaptırmışsın. Sonra bana şunu da söylediler. Allah'ın sana bahşettiği serveti çok iyi kullanıyormuşsun. Komşuların da seni çok övüyor, senin hakkında çok iyi şeyler söylüyorlarmış.

Böyle dedikten sonra Halife sözlerine şunları ilâve etmiş:

–Bütün bunlar çok hoşuma gitti. Hem şuna da kanaat getirdim ki Allah'ın sana bahşettiği nimetler çok fevkalâde şeyler olmalı. Bunları senin ağzından işitmek isterim. Bu, benim için bir zevk olacak. İşte seni bunun için çağırttım. Haydi bakalım seni dinliyorum.

Hasan Hoca:

–Halife Hazretleri, diye cevap vermiş, bu büyük saadete nasıl kavuştuğumu iyice anlatabilmem için

her şeyden evvel iki samimî dostumdan bahsetmek zorundayım. Bunların ikisi de Bağdat şehrinde hâlâ yaşıyorlar ve sözlerime şahadet edebilirler. Saadetimi ben onlara borçluyum.

Bu iki dostumdan birinin ismi Sâdi, ötekininki Suat'tır. Son derece zengin olan Sâdi, bir insanın, bağımsız olarak yaşayabilmesine yetecek kadar bir serveti yoksa, bu dünyada mesut yaşayamayacağı kanaatindedir. Suat ise insanların yalnız faziletleri sayesinde mesut olacağını savunmaktadır.

Kendilerinden işittiğime göre bir gün bu iki arkadaş, bu konu üzerine tartışırlarken, Sâdi şu iddiada bulunmuş: Fakirler, ya fakir doğdukları için fakirdirler ya da zengin doğmuş olsalar bile servetlerini israf edip tüketmişler veya malları herhangi bir felâketle ellerinden gitmiştir. Velhasıl, demiş, benim fikrim şu: Bu adamlar fakirdirler; zira sefaletten kurtulmak için sanatlarını değerlendirememişler ve bunun neticesinde büyük bir para biriktirmeye de imkân bulamamışlardır.

Suat şöyle cevap vermiş:

–Benim fikrime göre bir fakir, bir yığın para elde etmeden de zengin olabilir. Bazen bir ilâhî rastlantı insana, büyük bir parayı işleterek elde edeceği servetten çok daha üstün bir servet kazandırabilir.

Suat'ın bu hükmünden birkaç gün sonra bu iki dost, gezinirlerken benim mahallemden geçmişler. Ben bu mahallede ip, halat büküyor, urgancılık

yapıyordum. Bu zanaatı babamdan öğrenmiştim. İki ahbap benim sattığım malları ve kıyafetimi görünce fakir olduğumu anlamışlar. Yanıma gelip ismimi sordular. Ben de:

–İsmim Hasan'dır, dedim, fakat zanaatimden dolayı herkes beni Hasan Habbal ismiyle tanır, dedim.

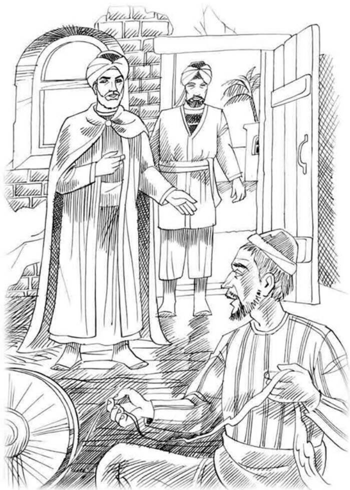
Sâdi:

–Hasan, dedi, sahibini geçindiremeyecek hiçbir zanaat yoktur. Eminim sen de kendi zanaatinden rahatça yaşayabilecek kadar bir para kazanıyorsun. Hatta nasıl olmuş da bu işe başladığından beri geçimini daha iyi yoluna koymak için beş on kuruş bir tarafa ayıramamışsın! Şaşırdım doğrusu.

Ona şu cevabı verdim:

–Efendim, şunu bilin ki sabahtan akşama kadar çalıştığım hâlde kendimi ve ailemi doyurabilecek kadar ekmekle sebze parasını ancak kazanabiliyorum. Bir karım, beş de çocuğum var. Çocuklarımın hepsi de küçük. Onları beslemek ve giydirip kuşatmak lâzım. Hem bir ev ne kadar ufak olursa olsun vazgeçilmeyecek bin türlü ihtiyacı vardır. Böyle bir durumda ailemi daha refah bir hayata kavuşturmak için para biriktirmeme imkân var mıdır? Rabbimizin bize verdiğinden hoşnut olmamız yeter. Hem Allah mahrum olduğumuz şeyleri özlemekten bizi korusun.

Sâdi:

–Seni anlıyorum, fakat sana içinde iki yüz altın olan bir kese hediye edersem, bunu yerinde kullanabilir misin? Bu para ile az zamanda, şehrin en zengin urgancıları kadar sen de zengin olabilir misin?

İki ahbabın benimle alay ettiklerini sanarak:

–Hay hay, dedim; fakat cömert Sâdi, ciddî konuştuğunu derhâl ispat etti. Beline sardığı kuşağından bir kese çıkardı:

–Al, işte kese, dedi. İçinde tam iki yüz altın var. Dilerim Allah'tan sana lütfunu esirgemesin ve bu parayı benim arzu ettiğim şekilde sana harcatsın. Şuna inan ki bu yanımdaki dostum Suat da ben de bu paranın sana daha mesut bir hayat temin ettiğini öğrenirsek çok memnun olacağız.

Öyle şaşırıp kaldım ki dilim tutuldu ve yalnız cübbesinin eteğini öpmek için elimi uzatabildim. Fakat o, elini çekerek uzaklaştı ve arkadaşı ile beraber yollarına devam ettiler. Benim gibi fakirlerin âdetidir, beş on paramız varsa sarığımızın içinde saklarız. Ben de öyle yaptım. Paralarımı sarığımın içine koydum ve hemen eve gittim. Öyle tedbirli davrandım ki ne karım ne de çocuklarım bir şeyin farkına vardılar. Keseden on altın çıkararak en acele masraflar için bir yana ayırdım, geri kalan parayı da kavuğumu saran tülbentin kıvrımları arasına yerleştirdim.

Daha o gün bir sürü masraf yaptım, bol miktarda

yiyecek aldım, uzun zamandan beri evde et yüzü görülmediğinden, kasaba gidip akşam yemeği için et satın aldım.

Eve dönerken eti elimde tutuyordum. Derken aç bir çaylak etin üstüne saldırdı. Gücüm yettiği kadar pençesinden kurtarmaya çalıştım, fakat bu savaş esnasında aksi gibi sarığım yere düştü. Çaylak eti bıraktı, sarığımın üstüne atıldı ve alıp o kadar yükseklere uçtu ki çok geçmeden gözden kayboldu.

Bu zararın acısı ile mahzun bir şekilde eve döndüm. Üstelik bir de sarık almak zorunda kaldım. Bunun neticesinde keseden çıkardığım on altında yeni bir eksilme daha oldu. Şimdi elimde kalan miktar, beslediğim ümitleri gerçekleştirmeye kâfi değildi. Kısacası yine aynı duruma düşmüştüm ve fakirlikten kurtulmama imkân kalmamıştı.

Aşağı yukarı altı ay sonra yine o iki ahbapla karşılaştım. Yine benim mahalleden geçiyorlardı. Birdenbire akıllarına ben gelmişim. Kendilerine başımdan geçenleri olduğu gibi anlattım.

Sâdi söylediklerime pek inanmadı ve iki yüz altını hiç faydasız yere harcamakla beni suçladı. Fakat Suat benim tarafımı tuttu ve dostuna birkaç çaylak hikâyesi anlattı. Bunun üzerine Sâdi koynundan yine kesesini çıkarıp elime iki yüz altın daha saydı.

–Hasan, dedi, sana bu iki yüz altını da bağışlamak isterim, fakat bunları o kadar emin bir yerde

saklayın ki yine öncekiler gibi kaybetmek felâketi başınıza gelmesin.

Kendilerine bütün kalbimle teşekkür ettim. Sonra gezintilerine devam etmek için yanımdan ayrıldılar.

Onlar gittikten sonra işime tekrar başlamadım, evime gittim. Karımla çocuklarım evde değillerdi. On altını bir yana ayırdım, yüz doksan altını da bir bezle sarıp dört köşesinden düğümledim.

Şimdi mesele bu bezi emin bir yerde saklamaktı. Nihayet bunu, bir köşede duran içi saman dolu bir toprak çömleğin içine koymağa karar verdim. Karımla çocuklarımın altınları orada bulamayacaklarını düşünmüştüm. Çok geçmeden karım eve döndü. Ben de işimin başına döndüm.

Ben evde yokken karım, sokaktaki bir satıcıya kil karşılığı bu çömleği vermiş. Karım temizleyici toprağı almış, satıcı da çömleği.

Eve döndüğümde bir an yorgunluğumu dinlendirmek için oturdum. Derken tesadüf olarak çömleği bırakmış olduğum tarafa şöyle bir baktım ki çömlek yok. Heyecanla karıma sordum, o da bana iyi bir iş yaptığını sanarak satıcı ile pazarlıkta nasıl uyuştuklarını anlattı.

–Vah zavallı kadın, diye haykırdım, bilmiyorsun bize ne kadar fenalık ettiğini! Bu yaptığın pazarlık ocağımıza incir ağacı dikti. Sen bu çömleği vermekle o adamı tam yüz doksan altınla zengin ettin.

Karım öyle üzüldü, öyle üzüldü ki sormayın! Fakat biz tevekküle alıştığımız için çok geçmeden teselli bulduk. Ertesi gün sanki birkaç ay ara ile bu kadar müthiş ziyanlara uğrayan ben değilmişim gibi rahat bir gönülle tekrar işime başladım.

Yalnız beni düşündükçe üzen bir şey vardı. İki yüz altını nasıl kullandığımı sormaya gelince Sâdi'ye ne cevap verecektim?

İki arkadaş aşağı yukarı bir yıl yanıma uğramadılar. Nihayet bir gün işimle meşgul olurken uzaktan onların geldiklerini gördüm ve sanki görmemişim gibi davrandım. Ancak yanıma yaklaşıp selâm verince karşılıksız bırakamadım. Fakat gözlerimi hemen indirdim ve uğradığım son felâketi ayrıntısıyla anlattım. Sözlerime son verirken de Sâdi'ye:

–Efendim, dedim, Allah'ın hikmetine akıl sır ermez. Sizin beni zengin etmek için gösterdiğiniz cömertlik demek ki Cenab-ı Hakk'ın hoşuna gitmemiş. Fakat şuna inanın ki ben yine size karşı gösterdiğiniz lütuftan dolayı minnettarım.

Sâdi cevap verdi:

–Sözünden şüphe etmiyorum, fakat artık kesemin dibine darı ekecek olan bir devamda da inat edecek değilim. Seni fakirlikten kurtarmak için elimden çıkardığım dört yüz altına da yanmıyorum. Ben bunu, hiçbir mükâfat beklemeden, yalnız sana bir iyilik olsun diye, Allah rızası için vermiştim.

Ve böyle dedikten sonra arkadaşına dönerek:

–Suat, şimdi ispat et bakalım başka çare var mı? Artık sen de Hasan'a ne verirsen ver, fayda etmez... Benim dört yüz altınımla ne kadar zengin olabildiyse yine o kadar zengin olabilir! İşte benim kanaatim budur.

Suat elinde bir kurşun parçası tutmaktaydı. Bunu Sâdi'ye göstererek cevap verdi:

–Biraz önce görmüştün ya bu kurşun parçasını yerde bulmuştum. Şimdi bunu Hasan'a vereceğim. Bak ona ne kazandıracak.

Sâdi kahkahayı attı:

–Bir kurşun parçası ha! Bu, Hasan için bir mangırdan fazla etmez. Bir mangır ne işine yarar Hasan'ın?

Suat kurşun parçasını bana uzatarak:

–Bırak, dedi, Sâdi gülsün, sen hele şunu al. Bir gün sana ne saadet getirirse bize anlatırsın.

Suat'ı ciddî konuşmuyor sandım, fakat yine teşekkür ederek kurşunu aldım ve kendisini hoşnut etmek için kabullenmişim gibi yaparak kemerimin içine koydum.

O akşam yatmak için soyunurken, kurşun parçası kemerimden düşerek yere yuvarlandı. Hemen alıp ilk gözüme ilişen bir yere bıraktım. Aynı gece komşularımdan bir balıkçı da ağlarını yamalarken, bir kurşun parçasının eksik olduğunu görmüş.

Yerine koymak için bir başka parça da yokmuş. Vakit geç, dükkânlar kapalı olduğundan gidip satın alması da mümkün değilmiş. Bununla beraber hem kendisinin hem ailesinin nafakasını kazanmak için ertesi sabah, gün doğmadan balığa çıkmaya mecburmuş. Meseleyi karısına açmış ve:

–Git komşulardan bir kurşun iste, demiş.

Kadın bir çok kapıdan boş dönünce benim kapımı çalmış. Kapıyı açtım. Bana kocasının müşkül durumunu anlattı. Ben hemen Suat'ın bana verdiği kurşun parçasını ona verdim. Balıkçının karısı çok mutlu olmuştu.

Karıma:

–Komşum, dedi bize o kadar büyük bir iyilik ettiniz ki anlatamam. Size söz veriyorum kocamın ağlarına ilk takılacak olan balıkları size getireceğim.

Balıkçı ağlarını hazırlamış ve balığa çıkmış. Ağını ilk atışta bir tek balık çıkarabilmiş, ama bir dirsek boyundan daha uzun bir balık. Balıkçının karısı verdiği sözü tutarak sabah sabah bize bu balığı getirdi. Karım da bu balığı görünce çok şaşırmıştı ve hemen içini temizlemeye koyuldu. Balığın içini boşaltırken bir elmas çıkarmış ve bunu temizleyince cam sanmış.

Ben de eve gelince ondan fazla dikkat etmedim ve balıktan çıkan bu şeyi oynasınlar diye çocuklara verdim.

Ertesi gün bir kuyumcunun karısı olan komşumuz bizim eve gelmiş ve çocukların elindeki cam parçasını görmüş. Her cins taşlardan anlayan bu komşumuz, bu elması uzun bir süre incelemiş, fakat gerçek değeri hakkında hiçbir şey söylememiş. Nihayet:

–Ben de sizin gibi zannederim ki bu bir cam, ama adî camdan daha güzel. Eğer satmak isterseniz alırım, demiş.

Oyuncaklarını vermek istemeyen çocuklar, annelerine bunu satmaması için yalvarmışlar. Kadın da çocuklarına peki demeye mecbur kalmış. Kuyumcu karısı da çekilip gitmek zorunda kalmış ve hemen kocasının yanına gelerek elmastan bahsetmiş. İşte bunun üzerine kuyumcu, karısına benim karımla uyuşmaya gitmesini emretmiş ve şöyle söylemiş:

–Önce az miktarda bir para teklif edersin, daha sonra satmak istemezlerse fiyat yükseltirsen ve sonunda ne fiyata olursa olsun pazarlıkta uyuşursun.

Kuyumcunun karısı kocasından emri alınca gelmiş, karımla hususî olarak görüşmüş ve eğer cam parçasını yirmi altına bırakırsa alacağını söylemiş.

Karım böyle bir cam parçası için bu kadar parayı çok bulmuş, fakat bana sormadan da cevap vermek istememiş. Tam o esnada ben işimden dönmüştüm. Teklifi bana bildirdi. Önce bir şey demedim, çünkü Suat'ın bana söylediğini hatırlamıştım.

O, kurşun parçasını verirken bu sayede zengin olacağımı bana katiyetle bildirmemiş miydi?

Kuyumcunun karısı sustuğumu görünce, teklif ettiği parayı az bulduğuma ve bunun için cevap vermediğime hükmetti:

–Komşum, dedi, elli altın vereceğim. Şimdi memnunsunuz ya?

Kadının yirmi altından birdenbire elliye çıktığını görünce direttim ve bu paranın satmak istediğim fiyattan çok aşağı olduğunu söyledim.

Kuyumcunun karısı tekrar atıldı:

–Komşum, işte size yüz lira teklif ediyorum. Bu para çoktur. Hem kocamdan azar işiteceğimi biliyorum.

Fiyatın yeniden bu yükselişi karşısında, ona yüz bin altın istediğimi söyledim. Çünkü dedim, elmasın daha fazla değeri olduğunu biliyorum; fakat madem ki komşuyuz, hem kendisini hem kocasını memnun etmek için ancak bu fiyata razı olacağım, bundan bir kuruş aşağı inmeyeceğimi bildirdim. Bu fiyatı kabul etmezlerse başka kuyumcuların bana daha fazlasını vereceğini de ilave ettim.

Kuyumcunun karısı, benim bu kesin kararımı görünce, elmasın başka kuyumculara gitmemesi için telâşla fiyatı yükselte yükselte elli bin altına kadar çıktı. Fakat ben yine reddettim.

–O hâlde hemen gidip kocama sorayım, dedi.

Nihayet kuyumcu kendisi geldi ve büyük bir hayranlıkla elması uzun uzun gözden geçirdi.

–Pekâlâ dedi, madem ki karım size elli bin altın teklif etmiş, haydi ben yirmi bin daha arttırayım da memnun olun.

–Komşu, diye cevap verdim, karınız herhâlde size yüz bin istediğimi söylemiştir. Ya bu parayı verirsiniz ya elmas bende kalır. Bunun ortası yoktur.

Yine uzun uzun pazarlığa kalktı, ama sonunda o fiyata razı oldu.

Böyle bir satışla beni bu kadar zengin ettiği için Allah'ıma nasıl hamd ve sena edeceğimi bilemiyordum. Bu âciz kuluna ihsanda bulunmak için Suat'ı vasıta kılmıştı. Suat'ın nerede oturduğunu bilseydim gidip ona teşekkür edecektim.

Şimdi böyle mühim bir parayı en iyi şekilde nasıl kullanacağımı düşünmeye başlamıştım.

Şehirde benim zengin olmadan evvelki fakir hâlimde yaşayan bir hayli urgancı vardı. Ertesi gün bütün esnafı dolaşarak onlara para verdim. Hepsine kendi ustalıklarına ve vasıtalarına göre benim için çeşit çeşit urgan işleri sipariş ettim. Sonra birçok yerde dükkânlar kiraladım ve her birine toptan veya perakende satış yapmak üzere birer memur oturttum. Çok geçmeden bu akıllıca tedbirlerim sayesinde çok büyük kârlar elde ettim ve işte en nihayet, haşmetli halifemin bu gördükleri ailemle oturduğum evi yaptırdım.

Eski zanaatimi ve küçük kulübemi terk ederek bu saraya gelip yerleştim. Derken Suat ile Sâdi, bir gün beni hatırlayıvermişler ve gidip şunu yoklayalım demişler. Fakat gezintileri esnasında beni eski işimin başında göremeyince şaşırıp kalmışlar. Sağ mıyım, ölü müyüm diye merak edip beni sormuşlar. Sordukları adamın şimdi büyük bir tüccar olduğunu, artık sadece Hasan ismini değil, urgancı tüccar Hasan mânasına gelen Hoca Hasan Habbal adını taşıdığını ve aynı zamanda kendi ismi verilen bir sokakta saray gibi bir ev yaptırdığını öğrenince büsbütün hayrete düşmüşler.

Halife Harun Reşid, Hoca Hasan'ın hikâyesinden o kadar etkilenmiş ki ancak susmasından sonra bittiğinin farkına varabilmiş ve:

–Hoca Hasan, demiş, çok zamandan beri bu kadar harikulâde bir şey dinlememiştim. Allah'ın lutfuna hayran kaldım, ne akla sığmaz yollardan seni mesut etmiş. Hem sana şunu da söyleyeyim de memnun ol. Seni zengin eden o elması, o kuyumcu bana getirip sattı. Bu hikâyeyi hazinedarıma da anlat, tâ ki bunu yazdırıp kitap etsin ve elmasla beraber saklasın.

Bu sözleri söyledikten sonra, Halife, Hoca Hasan'a gitmesi için izin vermiş.

ALAADDİN VE SİHİRLİ LÂMBASI

Geçmiş zamanda bir Çin padişahının başkentinde, karısı ile oğlunun nafakasını güçlükle kazanan Mustafa adlı bir terzi varmış. Bu terzinin Alâaddin adındaki oğlu iyi terbiye ile büyütülmediği için babası ile annesine daima itaatsizlik edermiş. Öyle ki biraz büyüyünce bu çocuğu evde hiç tutamaz olmuşlar. Bütün gün sokaklarda serserilerle oynar dururmuş.

Bir zanaat edineceği yaşa gelince, babası onu dükkânına almış ve iğne iplik kullanmasını öğretmeye çalışmış. Fakat kendisi daha arkasını döner dönmez, Alâaddin sıvışıp gidiyor, bütün gün eve dönmüyormuş.

Ceza falan da kâr etmiyor, bir türlü ıslah olmuyormuş. Kısacası Alâaddin annesini ve babasını çok üzüyor ve onları çok uğraştırıyormuş. Nihayet babası çaresiz kaldığından onu başı boş bırakmak zorunda kalmış. Bırakmış ama bu duruma da çok üzülmüş, kederinden şifa bulmaz bir hastalığa düşmüş. Birkaç ay içinde de zavallı adam ölüp gitmiş.

Artık azarlanmaktan da kurtulan Alâaddin, ileride ne olacağını hiç umursamadan, on beş yaşına kadar, vermiş kendini büsbütün eğlenceye. Nerde akşam orda sabah başıboş yaşayıp gidiyormuş. İşte böyle keyifle yaşayıp giderken bir gün, bir sürü serseri ile meydanda oynadığı esnada, yoldan geçen bir adam ona bakmak için durmuş.

Bu yabancı, yabana atılmaz bir büyücüymüş. Bir tasarısı varmış ve buraya da bu tasarısını gerçekleştirmek için gelmiş.

Maksadına ermek için mutlak surette lüzum gördüğü işaretlerin hepsini Alâaddin'in çehresinde fark etmiş. Hangi ailedendir, ne gibi âdet ve eğilimleri vardır, bunları onu tanıyan birilerine sormuş ve bütün öğrenmek istediklerini böylece öğrendikten sonra delikanlıya yaklaşıp onu bir kenara çekmiş:

–Oğlum, demiş, senin babanın adı terzi Mustafa idi değil mi?

Alâaddin:

–Evet efendim, diye cevap vermiş, fakat öleli çok oluyor.

Bu söz üzerine Afrikalı büyücü, Alâaddin'in boynuna sarılmış ve gözlerinden yaşlar akıtarak onu birçok defalar öpmüş.

–Ah oğlum! Ben senin amcanım, diye haykırmış. Baban benim kardeşimdi. Ben senelerden beri seyahatte idim. Şimdi onu tekrar görmek üzere

buraya gelir gelmez bana ölümünü haber veriyorsun. Fakat senin yüzünde onun yüzünün hatlarını görmekle biraz teselli buldum ve sana hitap etmekle aldanmadığımı anladım. Haydi git annene benim tarafımdan bu parayı götür ve yarın kendisini görmeye geleceğimi söyle.

Büyücü böyle konuştuktan sonra kendi kendiliğinden yeğeni yaptığı Alâaddin'den ayrılmış. Alâaddin de doğruca annesine koşmuş ve bu garip görüşmeyi ona haber vermiş. Kadıncağız şaşırıp kalmış.

Bununla beraber büyücünün gönderdiği parayı görünce şüpheleri dağılmış. Misafirini şerefle karşılamak için bu parayı harcamış. Ertesi akşam kararlaştırılan saatte kapı çalınmış. Alâaddin kapıyı açmış ve elleri içecekler, çeşitli meyvelerle dolu olarak içeriye giren Afrikalı'yı tanımış.

Annesi ile Afrikalı arasında bir sohbet başlamış. Kadıncağız Alâaddin'den dert yanmaya başlamış:

–Alâaddin aylağın biridir, demiş. İşsiz güçsüz dolaşmaktan ve çocuklarla oynamaktan başka bir şey yapmaz. Bununla beraber babasının hiçbir gelir bırakmadığını da biliyor. Ekmeğimizi kazanmak için benim bütün gün yün ördüğümü de görüyor, fakat bana yardım için hiçbir şey yapmıyor. Bunun için ben de ne yapacağımı şaşırdım. Sonunda kendisini kapı dışarı edeceğim galiba, demiş.

Afrikalı, delikanlıyı lâyık olduğu üzere azarladıktan

sonra, kendisiyle meşgul olmayı ve onu iyi bir tüccar yapmayı üzerine almış. Gerçekten ertesi gün de sözünü tutarak Alâaddin'i kendi parasıyla giydirip kuşatmış ve onu, ticaretle ilgilendirmek ve bazı mühim tüccarlarla tanıştırmak için bütün şehirde dükkân dükkân dolaştırmış. Fakat ertesi gün cuma olduğu için ve o günün hürmetine bütün dükkanlar kapalı bulunduğundan, Alâaddin'e işlerini ertesi güne bırakmayı teklif etmiş. Ancak bu tatilden istifade ederek şehrin civarını gezip dolaşalım demiş. Alâaddin de bu teklifi memnunlukla kabul etmiş.

Hasılı bütün şehri dolaştıktan sonra, şehrin kapılarından çıkmışlar ve iki yanı ağaçlıklı büyük bir yoldan geçerek bu yolun sonundaki şahane sarayların önüne varmışlar. Bu sarayların etrafı, girilmesi serbest olan çok güzel bahçelerle süslü imiş. Bu suretle bir saraydan ötekine geçerek, biraz sonra, kırların ortasına çıkmışlar. Büyücü, Alâaddin'i daha uzaklara götürmeyi teklif etmiş. O da bu teklifi kolayca kabul etmiş ve büyücü onu daha uzaklara götürmüş. Yolda daha az canı sıkılsın ve yorgunluğunu daha az hissetsin diye ona eğlenceli hikâyeler anlatmış.

Nihayet çok dar bir vadi ile ayrılmış olan iki dağ arasına girmişler. İşte Afrikalı'nın, Alâaddin'i getirdiği bu yer, kendisini tâ Çin'den buraya kadar getiren büyük tasarısını gerçekleştireceği yermiş.

Alâaddin'e:

–Daha uzağa gitmeyeceğiz, demiş, sana burada, bütün ölümlülerin meçhulü olan harikulâde şeyler göstereceğim. Fakat önce büyük bir ateş yakalım.

Burada pekçok çalılık varmış. Alâaddin hemen bu çalılardan toplayıp bir yere yığmış, büyücü de ateşlemiş. Yığın alevlenir alevlenmez, büyücü elinde hazır tuttuğu bir büyülü kokuyu hemen içerisine fırlatmış. Havaya çok kalın bir duman yükselmiş. Büyücü bu dumanı Alâaddin'in hiçbir şey anlamadığı bir takım sihirli sözler söyleyerek sağa sola savurmuş.

Toprak biraz açılmış ve içinden, ortasında mühürlü tunç bir halka ile yatay şekilde konulmuş geniş bir kapak taşı meydana çıkmış. Alâaddin bütün bu gördüklerinden korkarak, kaçmak üzere bir hareket yapmış. Fakat Alâaddin bu sır için gerekli olduğundan büyücü onu yakalamış ve suratına müthiş bir tokat atıp yere yıkarak gazapla homurdanmış.

Zavallı Alâaddin titreye titreye:

–Amcacığım, diye haykırmış, ne suç işledim ki bana bu kadar şiddetli bir tokat attınız?

Büyücü cevap olarak:

–Bence sebebi var, demiş. Senden tek istediğim sana bahşedeceğim büyük menfaatlere lâyık olman

için bana tam itaat etmendir. Şunu bil ki şu gördüğün taşın altında sana tahsis edilen ve seni bir gün dünyanın en büyük hükümdarlarından biri yapacak olan bir hazine saklıdır.

Bu o kadar gerçektir ki senden başka hiç kimse bu taşa ne dokunabilir, ne de kaldırıp altına girebilir. Senden başka herkese yasaktır bu. Hatta bana bile yasaktır. Ne bu taşa elimi sürebilirim, ne de açıldığı zaman altındaki hazinenin yanına yaklaşabilirim. Bu da demek oluyor ki benim söylediklerimi harfi harfine yerine getirmen lâzımdır. Meselenin benim olduğu kadar senin için de pek büyük bir ehemmiyeti vardır.

Alâaddin:

–Emredin, emrinize itaate etmeye hazırım.

Büyücü onu öperek:

–Sözümü dinlediğine memnun oldum oğlum, demiş. Gel, yaklaş, şu halkayı tut da taşı kaldır, demiş.

Alâaddin:

–Fakat amcacığım, demiş, benim bunu kaldırmaya gücüm yetmez; bana yardım etmeniz gerekir.

Afrikalı büyücü:

–Hayır, demiş, benim yardımım olmadan yapmalısın bunu. Eğer ben sana yardım edersem ikimiz de bir şey yapamayız. Taşı tek başına kaldırman

lâzımdır. Yalnız halkayı tutunca babanın ve büyükbabanın adını söyle, sonra çek. Göreceksin ki taş hemen zahmetsizce kalkacaktır.

Alâaddin, büyücünün dediğini yapmış; taşı kolaylıkla kaldırıp kenara atmış. Ortaya üç dört ayak derinliğinde bir delik çıkmış. Bu deliğin altında daha aşağılara inmek için küçük bir kapı ile basamaklar varmış.

O zaman Afrikalı büyücü:

Oğlum, demiş, şimdi söyleyeceklerimi aklında iyi tut. Bu bodrumdan aşağı in, basamakların en sonuna varınca küçük bir kapı göreceksin, bu kapı seni üç divanhaneye bölünen üstü kubbeli bir mahzene götürür.

Bu divanhanelerden her birinin sağında ve solunda, tekne büyüklüğünde, içleri altın ve gümüşle dolu dört büyük kâse göreceksin. İlk divanhaneye girmeden evvel eteğini topla ve sıkı sıkı beline sar. İçeriye girince hiç durmadan ikinci divanhaneye, oradan da üçüncüye geç.

Her şeyden evvel duvarlara yaklaşmaktan ve eteğinle dokunmaktan sakın, yoksa derhâl ölürsün. Üçüncü divanhanenin sonunda seni, meyvelerle dolu güzel ağaçların olduğu bir bahçenin girişine götürecek olan bir kapı vardır. Bahçeye gir ve bahçedeki yoldan dosdoğru yürü git. Bu yol seni elli basamaklı bir merdivene götürür ki bu merdivenden bir tahta boşa çıkılmaktadır.

Oraya çıkınca bir oyuk göreceksin, oyuğun içinde de yanan bir lâmba. Lâmbayı al, söndür, fitilini atıp yağını döktükten sonra da cübbenin köşesine sıkıştır ve bana getir. Eğer bahçedeki yemişlere imrenirsen istediğin kadar toplayabilirsin, bu sana yasak değildir.

Büyücü bu sözlerini bitirdikten sonra parmağındaki yüzüğü çıkarıp Alâaddin'in parmaklarından birine takmış ve ona bunun, yolda başına gelebilecek her türlü fenalığa karşı kendisini koruyacak bir tılsım olduğunu söylemiş. Nihayet:

–Haydi oğlum, cesaretini topla ve aşağıya in. İkimiz de bütün ömrümüzce zengin olacağız inan bana, demiş.

Alâaddin yavaşça bodruma atlayıp aşağı basamaklara kadar inmiş. Divanhaneleri bulmuş ve cübbesini beline sıkıştırıp gayet dikkatli bir şekilde içeriye dalmış. Durmadan bahçeden geçmiş, tahta boşa çıkmış, kovukta yanan lâmbayı almış, yağı döküp fitili atmış ve lâmbayı cübbesinin bir kenarına sokmuş. Sonra tahta boştan inmiş ve bahçeden geçerek evvelce gözlerine şöyle bir çarpmış olan meyveleri tetkik etmek için biraz durmuş.

Her ağaçtan başka başka renkte meyveler sarkıyormuş. Bunların beyazları, parlakları, billûr gibi şeffafları, kırmızıları, yeşilleri, menekşe rengindekileri ve daha pekçok renkleri varmış. Beyazlar, incilermiş. Parlaklarla şeffaflar elmaslarmış.

Kırmızılar yakutlar, yeşiller zümrütlermiş. Maviler firuzelerle safirlermiş. Menekşe rengindekiler cebellokum yakutları imiş. Hepsi fevkalâde iri ve mükemmelmiş.

Alâaddin, bu meyvelerin renkli camlardan başka bir şey olmadıklarını ve hiçbir değer taşımadıklarını sanmış. Bununla beraber parıltılarına bayılarak her renkten birçok meyve toplamış ve bunların bir kısmını ceplerine, bir kısmını da büyücünün hediye ettiği iki kesenin içine doldurmuş.

Böylece ne kadar kıymetli servet yüklendiğinin farkında olmaksızın, acele ile üç divanhanenin yolunu tutmuş ve önceki gibi bu divanhaneleri dikkatle geçerek girdiği yerden tekrar yukarıya çıkmış ve Afrikalı büyücünün kendisini beklemekte olduğu bodrumun girişinde görünmüş. Ona:

–Amcacığım, rica ederim, yukarıya çıkmama yardım etmek için bana elinizi verin, demiş.

Afrikalı büyücü:

–Hayır, diye cevap vermiş, önce sen bana lâmbayı ver. Çıkarken düşebilir ya da seni rahatsız edebilir.

Alâaddin:

–Kusura bakma amcacığım, beni hiç de rahatsız etmez, ayrıca da düşmez, demiş. Çıkınca veririm onu size.

Büyücü, Alâaddin'i bodrumdan çekip çıkarmadan

evvel lâmbanın kendi eline verilmesinde ısrar edip durmuş. Alâaddin de bodrumdan çıkmadan lâmbayı vermemekte inat etmiş.

Bunun üzerine Afrikalı büyücü, gencin inadını yenemeyince müthiş bir gazaba tutulmuş. Yanından eksik etmediği rayihadan bir parçacık ateşe döküp de sihirli sözleri söyler söylemez, bodrumun girişini tıkamaya yarayan taş kapak kendiliğinden gelip yerine oturuvermiş. Üstünü de eskisi gibi topraklar örtmüş.

Büyücünün gazabı boşuna değilmiş. Daha memleketinden yola çıkmadan önce, büyü yapa yapa şunu keşfetmiş. Bu yerde bir hazine gömülüdür, hârikulâde bir lâmbadır bu. Bu lâmba kimin eline geçerse, onu dünyanın bütün hükümdarlarından daha kuvvetli kılacak bir tılsıma sahip olur.

İşte bunun için uzun ve meşakkatli bir yolculuktan sonra, bu hazineye en yakın olan bu şehre gelmiş. Lâmba hiç şüphesiz öğrendiği yerdeymiş. Ancak bunu kendi eliyle alması yasakmış, hatta lâmbanın bulunduğu yer altına girmeye de izinli değilmiş. Bu sebepten bu işi yapabilecek beceriye sahip görünen Alâaddin'e müracaat etmiş. Esasen lâmbayı ele geçirmiş olsaydı, hasisliği ve kötülüğü yüzünden ortada bir şahit bırakmamak için zavallı genci yine toprakların altına gömerek feda edecekmiş.

Hesabında öyle bir yanılmış ki...

Artık bütün ümitlerinin suya düştüğünü gören Afrikalı büyücüye memleketine dönmekten başka çare kalmamış. O da öyle yapmış. Ama giderken şehre hiç uğramamış. Çünkü Alâaddin'le beraber şehrin kapısından çıktığını gören bazı kimseler varmış. Bunun için şehirden geçerken yalnız döndüğünü görmelerinden korkuyormuş.

Büyücü, Alâaddin'in tamamen unutulacağını düşünmüş, fakat hesabı yine yanlış çıkmış. Çünkü onun parmağına taktığı yüzüğü gözden kaçırmış ve bu yüzüğün delikanlının kurtulmasına yarayacağını unutmuş.

Diğer tarafta Alâaddin iki gün yemeden içmeden bodrumda kalmış, nihayet üçüncü gün ölümden kurtulamayacağını düşünerek dua için ellerini kaldıracak olmuş. Bu anda üzüntüsünden elleri birbirine çarpmış ve bir eli Afrikalının ona verdiği yüzüğe sürtünmüş. Bu yüzüğe dokunur dokunmaz, koskoca suratlı ve korkunç gözlü bir cin topraktan çıkar gibi fırlayıp önünde dikilivermiş ve kafası tâ kubbeye kadar yükseldikten sonra Alâaddin'e hitap etmiş. Demiş ki:

–Ne istiyorsun? İşte geldim, emret, ben senin kölenim. Ben de, bu yüzüğe hizmet eden bütün cinler de bunu parmağında taşıyanın kölesiyiz.

Alâaddin karşısına dikilen bu cinin önünde soğukkanlılığını muhafaza ederek tereddütsüz cevap vermiş:

–Kim olursan ol, gücün varsa beni bu yerden çıkar.

Daha bu sözü söyler söylemez, toprak açılmış ve kendini dışarıda, büyücünün getirdiği yerde bulmuş.

Ancak yol boyunca sürüne sürüne evine dönebilmeye gücü yetebilmiş. Onu ölmüş sanan annesi sevinçle karşılamış ve Allah ne verdi ise yesin diye önüne koymuş.

Alâaddin karnını iyice doyurduktan sonra başından geçenlerin hepsini bir bir annesine anlatmış. Sözlerini ispat etmek için de elindeki hârika lâmbayı ve yer altı bahçesinden topladığı renk renk meyveleri göstermiş. Anası bu fevkalâde kıymetli taşlara sadece bakmakla yetinmiş ve hiç umursamamış, çünkü kendisinin de bunlar hakkında oğlundan fazla bir bilgisi yokmuş.

Nihayet Alâaddin bu taşları üstünde oturduğu sedirin yastıklarından birinin arkasına atmış. Sonra anası, oğluna tekrar kavuştuğu için Rabbine şükrederek Alâaddin'i yatırmış. Üç gündür hiç rahat yüzü görmemiş olan Alâaddin, bütün bir gece derin bir uykuya dalmış ve ertesi gün pek geç uyanabilmiş. Hemen kalkmış ve annesine ilk sözü:

–Çok acıktım, demek olmuş.

Annesi:

–Ah oğlum, şimdi sana verecek yalnız bir dilim

ekmeğim kaldı. Hele biraz sabret, dün ördüğüm yünleri satayım da öğle yemeğimiz için bir şeyler alırım, demiş.

Alâaddin:

–Hele sen yünlerini bir başka zamana bırak da bana şu dün verdiğim lâmbayı getir, demiş. Belki onu iyi bir fiyata satarım. Bunun üzerine Alâaddin'in anası daha fazla parlatmak için lâmbayı silmeğe kalkmış, fakat ince kumu lâmbaya sürmesi ile müthiş derecede çirkin ve dev yapılı bir cinin önünde belirmesi bir olmuş ve kadına gürleyen bir sesle:

–Ne istiyorsun? İşte emrine hazırım, hem senin hem lâmbayı elinde tutacak daha kimler varsa hepsinin kölesiyim, demiş. Haydi buyur buyuracağını; hem bana hem lâmbanın kölesi olan bütün cinlere.

Kadın bu görünüş karşısında dehşetten bayılmış, fakat Alâaddin hemen onun elinden lâmbayı kapmış ve sert bir sesle onun yerine cevap vermiş:

–Karnım aç, bana yiyecek getir!

Cin kaybolmuş ve bir lâhza sonra, kocaman bir sini içinde ağzına kadar nefis yemekler dolu on iki gümüş sahan, kar gibi beyaz, altı büyük ekmek ve çeşit çeşit meyvelerle gelmiş. Hepsini sedirin üstüne koyup hemen kaybolmuş. Alâaddin çarçabuk annesinin yüzüne su serperek onu ayıltmış. Kadın bir taraftan yemeklerin buram buram tüten

lâtif kokularını koklayarak, bir taraftan bu zengin sofra takımlarına bakarak hayretler içinde kalmış. Her ne ise ömürlerinde böyle bir sofraya hiç konmadıkları için büyük bir iştahla yiyip içip karınlarını doyurmuşlar. O zaman Alâaddin annesine bu harika olayların sebebini anlatmış.

Kadın:

–Nasıl, diye haykırmış, demek o korkunç hayalet bu lâmbadan çıkıyor ha! O hâlde ben bir daha elimi buna dokundurmam. Korkudan ölmeye hiç niyetim yok, demiş.

Alâaddin:

–Anneciğim, müsaadenle sana şunu söyleyeyim ki bize bu kadar faydası dokunacak olan bir lâmbayı ben dünyada satamam. Bırak bize yedirip içirmekte devam etsin.

Yalnız madem ki sen cinlerden bu kadar korkuyorsun, o hâlde ben bunu iyi bir yere saklayayım da ihtiyacımız olduğu zaman meydana çıkarayım. Hem şu parmağımda gördüğün halkaya gelince, bil ki bunun da ayrı bir sırrı var. Bu sebepten bunu hep parmağımda taşımam lâzım sanırım. Kim bilir benim başıma başka musibetler de gelebilir, bu vesileyle kurtulurum belki.

Annesi:

–Sen nasıl istersen öyle yap, fakat benim cinlerle işim yok, demiş.

Ertesi akşam cinin getirdiği nefis yemeklerden hiçbir şey kalmamış. Daha ertesi gün de Alâaddin, tekrar aç kalmak istemeyerek gümüş sahanları cübbesinin altına sokup erkenden satmaya gitmiş. Yolda rastladığı bir tüccar bunları satın almaya razı olmuş ve Alâaddin'in avucuna yirmi altın saymış. Hâlbuki bu para bunların değerinin ancak yüzde biri imiş. Fakat Alâaddin çok sıkıntıda olduğundan, gelecek sefere daha kârlı bir satış yapmak üzere şimdilik bu para ile yetinmiş.

Altınları harcayıp tüketinceye kadar günlük ihtiyaçlarını temin etmişler. Fakat sonunda hiç paraları kalmayınca Alâaddin, annesi yokken tekrar lâmbaya başvurmuş. Biraz sonra annesi eve dönüp de sofrayı ve yemek dolabını donanmış görünce daha öncekinden daha az hayrete düşmemiş.

İki gün sonra yine evde ne ekmek, ne yiyecek, ne de satın alacak para kaldığından Alâaddin, gümüş takımlarını alıp namuslu olarak tanınan bir kuyumcuya gitmiş.

Kuyumcu terazisini almış, her sahanı tartmış ve gerçek değerini Alâadin'e söyleyince hepsi için ona iki bin altın ödemiş. Alâaddin, namusluluğundan ve kendisine verdiği kıymetli nasihatlerden dolayı ona çok çok teşekkür etmiş. Bundan sonra hem tepsiyi hem de diğer sahanları satmak için ondan başkasına gitmemiş ve her seferinde ağırlıklarına göre gerçek değerinden parasını almış.

Alâaddin ve annesi bu şekilde lâmbaları sayesinde bitmez tükenmez bir gelir kaynağı elde etmişler, ama bir taraftan da har vurup harman savurmuşlar. Sadece kendilerine ne lâzımsa onu temin etmekle yetinmişler. Bu arada Alâaddin kötü huylarından vazgeçmiş. Artık yalnız kibar kimseler ve zengin tüccarlarla görüşür olmuş.

Kuyumcuların dükkânlarında her çeşit mücevherlerin alınıp satıldığını göre göre çok geçmeden anlamış ki yer altı bahçesinde toplamış olduğu şeffaf meyveler kıymet biçilmez birer hazine değerinde taşlardır. Fakat bundan hiç kimseye, hatta annesine bile bahsetmemek gerektiğini düşünmüş. Böyle tedbirli davranarak ileride en büyük servete konmuş.

Bir gün şehrin bir mahallesinden geçerken bir tellâlın yüksek sesle bağırdığını duymuş. Tellâl padişahın şu emrini bildiriyormuş:

Dükkânlar kapansın, herkes evine çekilsin, çünkü padişahın kızı olan Bedrülbedr Sultan şehrin ucundaki bir dere kenarında gezintiye çıkacaktır. Oradan dönünceye kadar sokaklarda kimseler olmayacaktır.

Alâaddin bunu işitince pek merak etmiş ve dükkânlar kapanıp herkes evlerine çekilirken kendisi, her tehlikeyi göze alarak sultanın yolu üstündeki boş bir kulübenin içine saklanmış ve kapının deliğinden dışarısını gözetlemeye başlamış.

Çok geçmeden sultan hanımın alayı görünmüş. En başta bir tahtıravan üstünde kendisi ve arkasında bütün halayıkları ile haremağaları.

Bunlar tam kulübenin önünden geçerlerken Alâaddin, bir aralık hava almak için yüzündeki peçesini kaldırıp hemen yine kapayan sultanı görünce güzelliğinin karşısında hayran kalmış.

Nihayet aradan epeyce bir zaman geçmiş, sultan hanım yine maiyeti ile ve aynı ihtişamla dönmüş. Bir müddet sonra da tellâl yine bağırarak herkesin sokağa çıkmakta serbest olduğunu haber vermiş. Bunun üzerine Alâaddin kulübeden çıkarak güzel sultanın hayali ile evine dönmüş.

Eve dönünce heyecanını gizleyememiş. Annesi bunun farkına varmış ve sebebini sorarak oğlunu sıkıştırmış. Fakat Alâaddin ona hiç cevap vermemiş. Zihninde hep Bedrülbedr'in hayalini canlandırarak düşünceli düşünceli durmuş. Ancak ertesi gün anlatmaya karar verebilmiş:

–Anneciğim, dün güzelliğinin bütün parlaklığı ile padişahımızın kızını gördüm, can ve gönülden âşık oldum. Eğer onu bundan sonra hep göremezsem yaşayamam, ölürüm. Sakın söyleyeceklerime şaşma ama ben kararımı verdim, kızı padişahtan isteyeceğim.

Kadın bir kahkaha atarak:

–Aman oğlum, demiş, ne düşünüyorsun? Bana bu sözü söylediğine göre aklını kaybetmiş

olmalısın, hiç olur mu öyle şey.

Kadıncağız tatlı dille oğlunu bu sevdadan vazgeçirmeye çalışmış, fakat beyhude! Ne söyledi ise Alâaddin'in inadını yenememiş. Nihayet kadın böyle bir evlenme isteğinin ancak çok şahane bir hediye ile olabileceğini söyleyince Alâaddin, sedirin arkasına sakladığı mücevherleri göstermiş ve bunları fağfurdan bir kâse içine koymuş. Bunların parıltısı annesinin gözlerini öyle bir kamaştırmış ki derhâl ne değer taşıdıklarını anlamış.

–Anne, demiş ona, artık kendisine takdim edecek bir hediyem yok bahanesiyle padişahın huzuruna çıkmayı reddedemezsin. Al işte bunu. Bu hediye sayesinde hoşça karşılanacağını sanıyorum.

Artık bunun üzerine bir şey söyleyecek söz bulamayan kadın, oğlunun istediğini yapmış. Fağfur kâseyi alıp beyaz bir beze sararak kolayca götürmek için dört köşesini düğümlemiş. Sonra Alâaddin sevinç içinde saraya gitmek üzere yola çıkmış. Sarayın kapısına vardığı zaman, başvezirle diğer vezirler ve saray nedimleri daha önce içeriye girmişler. Kalabalık bir halk, padişahın huzurunda dilek ve şikâyetlerini arz etmek için bekliyorlarmış. Alâaddin'in annesi de divan odasına kadar onların peşine takılmış. Verdikleri dilekçelerin sırasına göre davacılar birer birer çağırılmışlar, dertlerini anlatmışlar ve hükümleri verildikten sonra her biri divanhanenin kenarına çekilmiş.

Zavallı ihtiyar kadın boynunu büküp herkesten sonra huzura çıkmayı beklemiş. Fakat sırası gelince, yerinden kalkmaya cesaret edememiş.

Başvezir tahtın önünde artık kimseyi göremeyince divanı dağıtmağa hazırlanmış. Fakat Alâaddin'in annesi daha içeriye girer girmez padişahın dikkatini çekmiş. Kadının çekingenliğini anlamış ve bu alçak gönüllülüğü ile uzun sabrı onun ilgisini çekmiş. Hemen mübaşirbaşıya bir işaret etmiş. O da Alâaddin'in annesine gelerek padişahın kendisini beklediğini söylemiş. Kadın padişahın yanına yaklaşanların yaptıkları gibi padişahı selâmlamış.

Padişah, pek yumuşak bir sesle:

–Evet hatuncuk, demiş, buraya niçin geldinizse anlatın bana.

Kadın titreyerek:

–Ey bütün dünyadaki padişahların en yücesi, demiş. Şevketlimden dileyeceğim şey için cüretimi af buyurmalarını dilerim. Bu, öyle dünyada işitilmemiş bir şey ki padişahıma anlatmakta utanç ve korku duyuyorum.

Padişah, kadının dileğini açıkça ve tam bir hürriyetle arz edebilmesi için herkesin huzurdan çıkmasını ve başveziri ile kendisini yalnız bırakmalarını emir buyurmuş. O zaman Alâaddin'in annesi padişaha, oğlunun Bedrülbedr Sultanı nasıl gördüğünü, talihinin bir cilvesiyle nasıl o anda şiddetle âşık olduğunu, annesine ne söylediğini ve ne

istediğini bir bir anlatmış. Daha sonrada onu bu ateşli sevdadan nasıl vazgeçirmeye çalıştığını, bütün sebepleri ortaya sürerek nasıl itirazlar ettiğini anlatmış.

Padişah hiçbir öfke ya da gücenme belirtisi göstermeden ve hatta evlenme isteğini bile alaya almadan, bu sözleri gayet iyi kalplilikle dinlemiş. Fakat bu saf kadıncağıza cevabını vermeden, elinde getirmiş olduğu bezin içinde ne olduğunu sormuş.

Kadın, derhâl tahtın dibine gelmiş ve kâseyi padişaha takdim etmiş. Padişah böyle sonsuz bir saygı ile bu ihtiyar ve fakir kadının kendisine uzattığı bu hazineyi görünce hayretinden dilsiz kalmış.

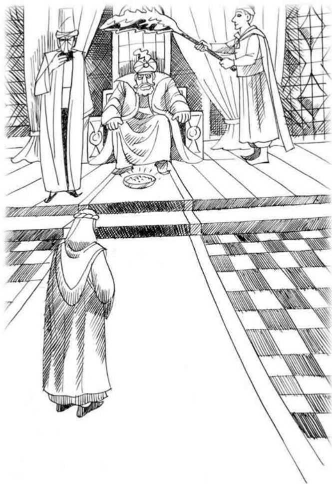
Nihayet başvezire:

–Böyle bir hediye için ne düşünürsün, demiş. Sultan kızıma lâyık bir şey değil mi? Böyle bir servet karşılığında kızımı benden isteyene vermez miyim?

Bu sözler başvezirin pek hoşuna gitmemiş, zira Alâaddin'in annesinin fakirliği kendisine çok tesir etmiş.

Padişahın kulağına eğilip:

–Efendimiz, demiş, bu hediyenin sultan hanıma lâyık olduğu inkâr olunamaz; ancak şevketlimden, bir karar vermeden önce üç ay beklemelerini rica ederim. Umarım ki bu zaman zarfında, komşu bir padişahın tanımadığınız şehzadesi, sultan hanıma

Alâaddin'inkinden daha büyük değerde bir hediye getirir.

Padişah, her ne kadar sultan kızına bundan daha büyük değerde bir hediye verilebileceğini mümkün görmüyorsa da vezirinin bu teklifini kabul etmiş. Bunun üzerine Alâaddin'in annesine dönerek:

–Haydi kadıncağızım, demiş. Evine dön de oğluna teklifini kabul ettiğimi söyle, ancak kızımı üç aydan evvel evlendiremem. Çünkü kızımın çeyiz hazırlıkları olur, bunları yapmak için bu kadar zamana ihtiyacımız vardır.

Artık Alâaddin'in annesinin eve nasıl sevinçle döndüğünü düşünün. Alâaddin iyi haberi alınca kendisini insanların en mutlusu saymış.

Bu iş için bir çok zahmetlere katlandığı için de annesine teşekkür etmiş ve araya giren engelden dolayı tayin edilen vadeye kadar dişini sıkıp sabırla beklemiş.

Aradan aylar geçmiş ve nihayet günler tamam olmuş. Hemen ertesi gün padişaha sözünü hatırlatmak için annesini göndermiş. Kadın bütün dilekçe verenlerle beraber divan kurulur kurulmaz girmiş ve ilk defa yaptığı gibi bir köşeye çekilmiş. Padişah bir göz atınca kadını tanımış ve verdiği vaadi hatırlayarak başvezirini yanına çağırmış:

–Birkaç ey evvel bize çok güzel bir hediye sunmuş olan kadını görüyorum, herkesten evvel onu

getirin yanıma.

Alâaddin'in annesi tahtın ayağına kadar ilerlemiş ve padişahı saygı ile selâmladıktan sonra:

–Efendimiz, demiş, şevketlimizin huzurunda, oğlum namına, üç ay evvel verdikleri sözü hatırlatmaya geldim. Arzusuna rıza göstererek üç ay için tayin buyurduğunuz müddet sona erdi. Efendimizden bunu hatırlamalarını istirham ederim.

Padişah böyle uzun bir süre vermekle, Alâaddin'in annesinin fakirliği bakımından, sultan kızına pek uygun olmayan bu izdivacın bir daha hatırlanmayacağını sanıyormuş. Bu sebepten kadının bunu hatırlatmaya gelmesi karşısında ne cevap vereceğini şaşırmış. Ayrıca kızını vereceği kişiyi tanımıyormuş ve belki de bir serseriden başka bir şey değildir diye düşünmüş. Başvezirin fikrini sormuş. Başvezir ona fikrini bildirmiş:

–Efendimiz, demiş, bu çılgınca izdivacı imkânsız kılmak için öyle büyük bir şey isteyin ki Alâaddin'in gücü bunu yapmaya yetmesin.

Padişah, başvezirinin bu düşüncesini tasdik etmiş ve Alâaddin'in annesine dönerek:

–Hatun, demiş, hükümdarlar sözlerini tutmalıdırlar, ben de sözümü tutmaya hazırım, ancak kızımın menfaatini gözetmeden evlendiremeyeceğim için oğlunuza tarafımdan şunu söyleyiniz.

Ne zaman bana içleri evvelce göndermiş

olduğu kıymetli taşlarla ağzına kadar dolu kırk lenger gönderirse ve bu lengerleri de aynı sayıda kırk Arap köle taşıyarak getirir ve bunların arkasında da genç ve levent endamlı ve hepsi parlak elbiseler giyinmiş kırk beyaz köle yürüyerek gelirse o zaman derhâl sözümü tutarım. İşte ancak bu şartlar altında kızımı ona vermeye hazırım. Haydi kadıncağızım, şimdi gidin, bana getireceğiniz cevabı bekliyorum.

Alâaddin'in annesi, bu derece yüksek talepleri oğlunun asla karşılayamayacağını düşünerek kederli kederli eve dönmüş. Fakat oğlu, yine hiç üzülüp şaşırmamış. Annesine:

–Memnun oldum, demiş, padişahın benden istediği şey, kızını istemek için benim ona verebileceğimin yanında hiç mesabesinde kalır. Ben kendilerinin arzusunu yerine getirmeyi düşünürken, sen git de bize yiyecek bir şeyler al, beni de bırak işimi göreyim.

Annesi yiyecek almak için çıkıp gidince Alâaddin, lâmbayı alıp elini sürtmüş ve cin derhâl meydana çıkmış. cine hükümdarın damadından ne istediğini ayrıntısıyla anlatmış ve kendisi için bunu temin etmesini söylemiş. Cin:

–Emriniz baş üstüne, hemen şimdi, diyerek havada kaybolmuş.

Birkaç saniye sonra inciler, elmaslar, yakutlar ve zümrütlerle dolu som altından birer lenger taşıyan

kırk Arap köle ile tekrar görünmüş. Her lengerin üstü çiçek kakmalı gümüş bir örtü ile örtülü imiş. Bu kölelerin arkasından da aynı sayıda kırk beyaz köle geliyormuş.

Bu kalabalık bütün eve sığmıyor, avluya ve bahçeye de taşıyormuş. Cin, Alâaddin'in memnun olduğuna kanaat getirince derhâl ortadan kaybolmuş. Derken Alâaddin'in annesi pazardan dönmüş ve içeriye girip bu kadar insanı ve serveti bir arada görünce son derece şaşırmış.

Alâaddin:

–Anneciğim, demiş, kaybedecek vaktimiz yok. Padişah meclisten çıkmadan evvel, çeyizi götürmek için senin saraya gitmen lâzım.

Böyle diyerek bir siyah, bir beyaz olacak şekilde sıraya soktuğu köleleri, mücevher yüklü altın lengerler ile yola çıkarmış. Sokak bu kadar muhteşem ve harikulâde bir manzarayı görmek için her taraftan koşuşan insanlarla dolmuş. Saraya varıncaya kadar birçok sokaktan geçmek zorunda kalındığından bu misli görülmemiş alaya şehrin büyük bir kısmı şahit olmuş.

Alayın sarayın kapısına vardığı kendisine haber verilen padişah, içeriye alınmalarını emir buyurmuş. Kafile düzgün bir sıra ile divan odasına girmiş. Kölelerden bir kısmı sağa, bir kısmı sola dizilmiş. Daha sonra Arap kölelerin her biri başlarında taşıdıkları lengeri halının üstüne koymuş. Arap

köleler önlerindeki lengerlerin örtülerini el çabukluğu ile kaldırmışlar.

Alâaddin'in annesi:

–Efendimiz, demiş, oğlum, kızınızın ve sizin bu hediyelerden çok daha mükemmellerine lâyık olduğunuzu biliyor. Bununla birlikte padişah efendimizin sözünü tutacağını ummaktadır.

Bu kadar servet karşısında gözleri kamaşan padişah başvezirine dönmüş:

–Eee! demiş, bana bu harikulâde hediyeyi gönderen hakkında ne düşünüyorsun?

Başvezir bir yabancının padişahın damadı olacağından ne kadar çekinse de aksi bir düşüncede bulunmaya cesaret edememiş. Zaten padişah da rızasını bildirmekte tereddüt göstermemiş:

–Kadıncağızım, demiş, haydi git oğluna söyle, kızımı vermeye razı oluyorum ve kendisini bağrıma basmak için bekliyorum. Haydi çabuk olun, çünkü kendisini bir an evvel tanımak arzusundayım.

Alâaddin, kendisini en büyük emeline kavuşturacak olan bu kararı öğrenir öğrenmez odasına çekilmiş. O kadar hizmeti gören lambasına elini sürtmüş. Cin karşısına çıkınca ona padişahın önüne pek muhteşem bir şekilde çıkmak istediğini bildirmiş. Daha bu arzusunu söyler söylemez cin ortadan kaybolmuş. Birkaç saniye sonra cins bir atla ve yirmisi cariye olmak üzere kırk esirle gelmiş. Kölelerden on

tanesi elinde bin altınlık bir kese tutuyormuş. Diğer onu, üstüne baştan başa elmaslarla kaplı bir elbise giydirmek için Alâaddin'in etrafını sarmışlar. Kırk cariyenin her biri Alâaddin'in annesi için başka bir elbise taşıyormuş. Alâaddin ata binmiş ve alayı ile yola çıkmış. Geçtiği yollar, o anda sevinç naraları atan insanlarla dolmuş. Bilhassa köleler ellerindeki keselerden sağa sola avuç avuç altınlar savurmaya başlayınca sevinç uğultusu çılgın bir yankı hâlini almış.

Padişah, Alâaddin'i görünce kendisinin bile ömründe sırtına geçirmediği bu kadar pahalı bir elbise ile giyinip kuşanmış olmasına hayretlerle bakmış. Hele düzgün çehresi, güzel boyu ve annesinin daha önceki hâlinden, çok farklı bir giyim kuşamla karşısına çıkması hayretini daha da çoğaltmış. Alâaddin, padişahın ellerine kapanmak istemiş, fakat o buna mâni olmuş ve onu yanında oturmaya mecbur etmiş.

Alâaddin:

–Efendimiz, demiş, şevketli sultanıma, bana bu kadar şeref bahşettikleri için teşekkür ederim. Fakat izninizle şunu söyleyeyim ki ben kendilerinin tebası olarak doğduğumu asla unutmuş değilim.

Padişah onu öperek:

–Oğlum, diye cevap vermiş, bunda size lâyık olmayan hiçbir şey yok. Ben sizi görmek ve dinlemek zevkini ikimizin de servetlerimize tercih ederim.

Sözlerini bitiren padişah adamlarına bir işaret etmiş. O anda büyük salon, boruların, kavalların ve dümbeleklerin sesleriyle çınlamış. Padişah, Alâaddin'e mükemmel bir ziyafet çekmiş. Ziyafetin sonuna doğru padişah, Alâaddin'i düğün gününü tespit etmesi için sıkıştırınca, Alâaddin şu cevabı vermiş:

–Efendimiz, yalvarırım, lütfen bekleyiniz, ta ki sultan hanımı içinde yaşatacağım bir saray yaptırayım. Yalnız sizden bir istirhamım var. Her zaman size yakın olabilmemiz için bana sarayınızın yanında bir arsa bağışlayınız.

Padişah:

–Oğlum, diye cevap vermiş, hangi arsayı beğenirseniz alın, zira sarayımın önü tamamıyla boştur. Yalnız şunu hatırlayın ki sizi bir an evvel kızımla evlenmiş görürsem pek mutlu olacağım.

Padişah sözlerini bitirince Alâaddin'i yine öpmüş. Alâaddin de sanki daima sarayda yaşamış bir asil gibi terbiye ve nezaketle padişahtan gitmek üzere izin istemiş. Sonra atına binmiş ve aynı kalabalık arasından kendisine her türlü saadet ve refah dileyen halkın sevinç sesleri etrafı çınlatırken evine dönmüş. İçeri girer girmez kendi odasına kapanmış ve lâmbayı alıp cini çağırmış. Cin bekletmeden çıkagelmiş.

Alâaddin:

–Cin, demiş, bu defa bana padişahın sarayı

karşısında ne kadar erken olabilirse o kadar acele bir saray yapmanı isterim. Bu saray eşimin oturmasına lâyık bir saray olmalıdır. İşte arzumun ne olduğunu anladın. Haydi git ve saray yapılır yapılmaz gel bana haber ver.

Ertesi sabah şafak vakti, daha yataktan kalkmadan, cin Alâaddin'in karşısında belirmiş:

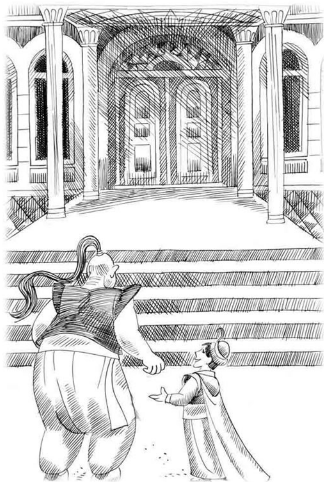
–Efendimiz, demiş, sarayınız yapılıp bitti, gelin bakın memnun olacak mısınız?

Sonra Alâaddin'in elinden tutup bir göz açıp kapayıncaya kadar onu, uçurup götürmüş. Alâaddin sarayı umduğundan çok daha güzel bulmuş. Cin ona sarayın her tarafını gezdirmiş. Alâaddin bir çok hademeler, ağalar ve kölelerle karşılaşmış. Cin, ayrıca hazineyi de göstermeyi ihmal etmemiş. Manzarası gözü okşayacak büyüklükte keseler ta kubbeye kadar yükseliyormuş.

Alâaddin sarayı baştan başa gezdikten sonra cin, arzusu üzerine onu tekrar baba evine götürüp derhâl ortadan kaybolmuş.

Padişahın sarayının kapı ve pencerelerini açan kapıcılar her gün gördükleri araziler yerine Alâaddin'in sarayını görünce hayretle bağırmışlar. Kopardıkları çığlıklardan ötürü padişahla bazveziri, koşup gelmişler ve onlar da bu harika saray karşısında çok şaşırmış ve saraya hayran kalmışlar.

Alâaddin bir daha dönmemek üzere baba evini terk etmiş. Evi bırakıp çıkarken mutluluğunu

borçlu olduğu harika lâmbayı da almayı unutmamış. Büyük bir debdebe ile sarayına gitmiş ve meydanda durup bekleşen müthiş bir kalabalıkla karşılaşmış. Hiç kimse bu haşmetli binanın bir gece içinde nasıl olup da topraktan çıktığına akıl erdiremiyormuş. Fakat arkasında köleleri ve yanında annesi ile Alâaddin'i gören herkes, bu derece zengin bir adam için hiçbir şeyin imkânsız olamayacağına kanaat getirmiş.

Aynı günde düğün yapılmış ve bunu bütün halkın katıldığı büyük eğlenceler takip etmiş. Nihayet Alâaddin, eşi ile sarayına çekilmiş ve ölünceye dek mutlu yaşamışlar.

BİNBİR GECE MASALLARI HAKKINDA

Arapça asıl adı "Elf Leyle ve Leyle" olan bu masal külliyatının dili Arapça olup bir çerçeve masal içerisinde yer alan pek çok masalcıktan meydana gelmiştir.

Külliyatta 264 masal bulunmaktadır. Külliyatın anlatım tekniği, çerçeve masalın içine giren diğer masalların uygun yerlerinde ikinci, üçüncü derecede çerçeveler meydana getirmeye de elverişlidir. Nitekim Şehrazâd'ın anlattığı masallardan herhangi birinin kahramanı bazen bir vesile bulup karşısındakine birbiri içinde devam edip giden masallar anlatır. Dilimizde de meşhur olmuş Tacir ve İfritler, Hamal ve Üç Hanım, Kambur, Alaeddin'in Sihirli Lâmbası, Ali Baba ile Kırk Haramiler, Gemici Sinbâd ve Maceraları bunlardandır.

Binbir Gece Masalları'nın kaynağı ve ilk olarak nasıl ortaya çıktığı tartışmalı bir konudur. Bu konudaki diğer bir tartışmalı konu ise bu masalların hangi millete ait olduğudur. Ancak araştırmacıların bu masallarla ilgili tetkikleri bu büyük eserin dört ana grupta incelenmesi gerektiğini

göstermiştir:

1.Hint kaynaklı masallar,

2. İran'dan gelen masallar,

3.Hârûn Reşîd dönemine ait masallar. "Bu masalların konuları ötekilere göre daha gerçekçidir. Bu masallarda üslûp ve tertip daha ustacadır."

4.Fâtimîler ve Memlûkler devrinde Mısır'da külliyata ilâve edilen masallar.

Bunlar akıl ve tabiat dışı unsurlar bakımından zengin masallardır. İfritler, tılsımlar, olağan üstü maceralarla dolu bu masalların tertip ve üslûbu daha acemidir.

Masalların aslında yüzyıllar boyu ağızdan ağıza aktarılan halk masalları türünden olduğu, bunların değişik yer ve zamanlarda rastgele değişmelere uğradığı, doğu milletlerinin eski-yeni folklorundan pek çok şeyler alarak gelişip bir bütün haline geldiği kabul edilmektedir.

Külliyatın bu adla tanınmasının sebebi, bunların binbir geceye taksim edilmiş birbirinin devamı olan masallardan oluşmasıdır. Ancak bazı masallar birkaç sayfa sürerken bazılarının birkaç satırda bitmesi, "bin masal" veya "binbir gece" ifadelerinin önceleri çokluktan kinâye olarak kullanıldığını, daha sonra sözlük manasına alınarak masalların bu sayılara tamamlandığını göstermektedir.

Binbir Gece Masalları'nın Türkçe el yazmalarına

Türkiye kütüphanelerinde fazla rastlanmaz. En eski çevirilerilerden biri, ilk 55 geceyi içeren ve tahminen 15. yüzyıldan kalma bir yazmadır. Çevirmeni belli olmayan bu yazmanın Bursa İl Halk Kütüphanesi ve Paris Bibliotheque Nationale nüshaları bulunmaktadır.

17. yüzyılda Beyânî tarafından anlaşılır bir dille çevrilen on ciltlik Türkçe yazmanın tek nüshası da yine Paris Bibliotheque Nationale'dedir.

Binbir Gece Masallarının Türkçe'ye derli toplu ilk tercümesi Sultan Abdülmecid zamanında Ahmed Nazif Efendi tarafından yapılmış ve "Terceme-i Elf Leyle ve Leyle" adıyla dört ve altı cilt hâlinde tarihsiz olarak iki defa basılmıştır. Üslûbu pek ağır olan bu tercümeden sonra 1927-1928 yıllarında Resimli Ay neşriyatı arasında eser sade ve popüler üslûpta ve seçmeler hâlinde tekrar yayımlanmıştır.

Eser ayrıca Hüseyin Başaran (Binbir Gece Masalları, Ankara 1957), Nihal Yalaza Taluy (Binbir Gece Masalları, İstanbul 1958) F. Namık Hansoy

(Binbir Gece Masalları, İstanbul 1959), Selâmi Münir Yurdatap (Binbir Gece Masalları, I-II, İstanbul 1949,1954) ve Raif Karadağ (Binbir Gece Masalları, I-IV, İstanbul 1961) tarafından neşredilmiştir.

Binbir Gece Masalları Avrupa'da ilk defa Antoine Galland tarafından, kendisine Suriye'den gönderilen bir yazmadan Fransızca'ya çevrilmiştir.